

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

DEPARTMENT OF ECONOMIC & REGIONAL DEVELOPMENT

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: «ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ»

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «Συστήματα Πληρωμών σύμφωνα με την αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή Οδηγία 2015/2366/ΕΕ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΓΑΝΤΖΙΑ Π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ 0817Μ034

Τριμελής Επιτροπή

Κος Σιουρούνης Γρηγόριος(Επιβλέπων)

Κος Στοφορός Χρυσόστομος(Επικουρος Καθηγητής)

Κα Ψειρίδου Αναστασία(Επικουρος Καθηγήτρια)

Αθήνα, Μαΐος 2019

Copyright Κωνσταντίνα Γαντζία 2019

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος, All rights reserved

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας εξ'ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τη συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Παντείου Πανεπιστημίου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με μεγάλη μου τιμή θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Σιουρούνη Γρηγόρη για την παρακολούθηση της εργασίας μου και τις υποδείξεις που υπέβαλλε για την βελτίωσή της.

Παράλληλα, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και κυρίως τη μητέρα μου που με στήριξε όχι μόνο οικονομικά, αλλά κυρίως ψυχολογικά, επιδεικνύοντας υπομονή και πίστη σε εμένα και τους στόχους μου, καθόλη τη διάρκεια της φοίτησής μου με απώτερο σκοπό τη διεκπεραίωσή τους. Επίσης, σημαντική ήταν η συμβολή ενός πολύ κοντινού μου ανθρώπου που συνέβαλλε στην ενθάρρυνση και υποστήριξή μου καθώς επίσης και όλους όσους ήταν δίπλα μου σε αυτή την προσπάθεια.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω τρεις ιδιαίτερους ανθρώπους, που αποτελούν αξιότιμα μέλη της Τραπέζης Ελλάδος, που στάθηκαν αρωγοί μου καθόλη την προσπάθεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, αφού χωρίς την καθοδήγησή τους δεν θα μπορούσα να κατανοήσω σημαντικούς όρους και στοιχεία, την κα Αλεξάνδρα Αθανασούλη, την κα Αμαλία Μπούτβα και τον κύριο Χαράλαμπο Σώτο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	7
Α.ΠΡΟΛΟΓΟΣ	8
Β.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
Α.ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	12
I.Η Οδηγία 88/361/ΕΟΚ	13
II.Η Σύσταση 87/598/ΕΟΚ.....	13
III.Η Σύσταση 88/590/ΕΚ.....	14
IV.Η Σύσταση 90/109/ΕΟΚ.....	14
V. Η Σύσταση 97/489/ΕΚ.....	15
VI.Η Οδηγία 97/5/ΕΚ.....	15
VII.Ο Κανονισμός 2560/2001.....	15
Β.ΕΝΙΑΙΟΣ ΧΩΡΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΕ ΕΥΡΩ (SEPA)	17
I.Διεθνής Αριθμός Τραπεζικού Λογαριασμού.....	18
II.Κωδικός Αναγνώρισης.....	18
III.ΣΧΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ SEPA.....	19
1.Μεταφορά Πίστωσης SEPA.....	19
2.Εντολές άμεσης χρέωσης SEPA.....	19
IV.ΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ-ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ SEPA.....	21
Γ.ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	22
I.Πιστωτική κάρτα.....	22
II.Χρεωστική κάρτα.....	22
III.Συναλλαγή με ηλεκτρονικό χρήμα.....	22
IV.Μεταφορά πιστώσεων.....	23
Δ.ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	25
I.Σύστημα DIASPOS.....	25
II.Σύστημα DIASATM.....	25
III.Σύστημα DIASPAY.....	25
IV.Σύστημα DIASCHEQUE.....	25

V.Σύστημα DIASTRANSFER.....	25
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	26
A.ΟΔΗΓΙΑ 2007/64/ΕΚ.....	26
I.Αναφορά στην Οδηγία 2007/64/ΕΚ.....	26
II.Δομή της αρχικής Οδηγίας 2007/64/ΕΚ.....	26
III.Δομή του ν. 3862/2010.....	27
B.ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	28
I.Προσωπικό πεδίο εφαρμογής	28
II.Αρνητικό πεδίο εφαρμογής-Εξαιρέσεις.....	29
Γ.ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ PSD.....	30
Δ.ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ PSD.....	31
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ	
A.Η ΝΕΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	
I.Πρόταση της Επιτροπής για αντικατάσταση της PSD.....	32
II.Κυριότερες αλλαγές με την PSD2.....	32
III.Κυριότερες αλλαγές κατ'άρθρο.....	33
1.Άρθρο 14.....	33
2.Άρθρα 36 και 39	33
3.Άρθρο 41.....	34
4.Άρθρο 58.....	34
5.Άρθρο 59.....	34
6.Άρθρο 85.....	34
7.Άρθρο 86.....	34
8.Άρθρο 87.....	34
9.Άρθρο 90.....	34
10. Άρθρο 93.....	34
11.Άρθρο 97.....	35
IV.Αρνητικό πεδίο εφαρμογής-Εξαιρέσεις.....	35
1.Αυτόματες Ταμειολογικές Μηχανές.....	36

2.Ο εμπορικός αντιπρόσωπος.....	36
3.Πληρωμές μέσω τηλεπικοινωνιακής ή ηλεκτρονικής πληρωμής.....	36
4.Περιορισμένα Δίκτυα.....	37
V.Νέοι Ορισμοί(Άρθρο 4)	37
VI.Νέες υπηρεσίες Πληρωμών	38
VII.Εισαγωγή Τεχνικών Ρυθμιστικών Προτύπων.....	39
1.Στόχοι RTS.....	39
2.Ασφάλεια Εταιρικών Πληρωμών.....	39
3.Προστασία Προσωπικών Δεδομένων.....	40
4.TPPs και πρόσβαση.....	40
5.Ανάλυση άρθρων 65,66,67.....	41
VIII.Πάροχοι Υπηρεσιών Πληρωμών.....	42
1.Γραφεία Ταχυδρομικών Επιταγών.....	42
2.Ίδρυμα εκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος.....	42
3.Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες.....	42
4.Πιστωτικά ιδρύματα.....	42
5.Ίδρύματα πληρωμών.....	42
a) Αδειοδότηση.....	42
b) Αρχικό κεφάλαιο.....	43
c) Δραστηριότητες.....	43
d) Εποπτεία ιδρυμάτων πληρωμών.....	44
e) Λίστα ιδρυμάτων πληρωμών.....	44
ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ.....	46
A)ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΧΑΡΗ ΣΤΗΝ PSD2.....	46
I. Εισαγωγή των εταιρειών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας-FinTech.....	46
II. Παρεχόμενες υπηρεσίες FinTech.....	48
III. FinTech και εθνικό επίπεδο.....	48
IV. Προτάσεις για ανάπτυξη του κλάδου στην Ελλάδα.....	49
1. Ορισμοί sandbox/Innovation Hub.....	50
Γ.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	52
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	54
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	55

ΣΥΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- BIC: Business Identity Code
- ΔΕΚ : Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
- ΔΕΕ : Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση
- ΕΟΚ:Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
- ΕΚΤ: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
- ΕΟΧ: Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος
- IBAN: International Bank Account Number
- ν. : Νόμος
- ΟΝΕ: Οικονομική Νομισματική Ένωση
- ΠΔ/ΤΕ: Πράξη Διοικητή της Τράπεζας Ελλάδος
- ΠΔ :Προεδρικό Διάταγμα
- PSD: Payment Service Directive
- ΣΛΕΕ: Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- SEPA: Single Euro Payment Area
- SWIFT: Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication

A. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη εισήγαγε τον όρο της ενιαίας εσωτερικής αγοράς, όπου ουσιαστικά αυτός ο χώρος περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στο οποίο τέθηκαν σε ισχύ οι τέσσερις θεμελιώδεις οικονομικές ελευθερίες της ΕΕ, όπως αυτές ορίζονται στην Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης(ΣΛΕΕ). Οι θεμελιώδεις ελευθερίες είναι η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων. Μάλιστα, τη σημασία των πληρωμών και της διακίνησης κεφαλαίων για την εσωτερική αγορά αναγνώρισε το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ).

Πράγματι, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνώρισε από πολύ νωρίς την ανάγκη για ενοποίηση και διευκόλυνση των διασυνοριακών συναλλαγών. Κορυφαία στιγμή στάθηκε το γεγονός με την υιοθέτηση του ευρώ ως ενιαίο νόμισμα σε όλα τα κράτη-μέλη της ευρωπαϊκής κοινότητας. Το πλεονέκτημα αυτό έδωσε τη δυνατότητα σε όλους τους Ευρωπαίους πολίτες να πραγματοποιούν πληρωμές σε ενιαίο νόμισμα. Το επόμενο βήμα ήταν η ενοποίηση των ηλεκτρονικών πληρωμών, δηλαδή των πληρωμών που γίνονται χωρίς τη χρήση μετρητών, αλλά με τη χρήση τεχνολογικών μέσων.

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας, λοιπόν, σε συνδυασμό με τις αρχικές πρωτοβουλίες που πήρε η Ευρωπαϊκή Ένωση με πρώτη κίνηση την υιοθέτηση ενός ενιαίου νομίσματος, οδήγησε αρχικά στην υιοθέτηση της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ(εφεξής PSD) και τη θέσπιση νομοθεσίας αναφορικά με τις υπηρεσίες πληρωμών, που αποτελεί πραγματικά την πιο ολοκληρωμένη προσπάθεια ενοποίησης του θεσμικού πλαισίου αναφορικά με τις υπηρεσίες πληρωμών. Επιπλέον, κρίθηκε αναγκαίο στην συνέχεια η αλλαγή επάνω σε συγκεκριμένα σημεία της αρχικής ευρωπαϊκής Οδηγίας 2007/64/ΕΚ. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα αρμόδια θεσμικά όργανα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, προχώρησαν στην υιοθέτηση της αναθεωρημένης ευρωπαϊκής οδηγίας 2015/2366/ΕΕ(εφεξής PSD 2), η οποία βελτίωσε ουσιαστικά μείζονος σημασίας ελλείψεις επί της αρχικής Οδηγίας αναφορικά με την ασφάλεια των ηλεκτρονικών συναλλαγών, ενώ εισήγαγε και νέους ορίζοντες στον τομέα των οικονομικών, διοικητικών και ψηφιακών επιστημών.

Στην παρούσα εργασία, λοιπόν, θα γίνει ανάλυση της βασικής Ευρωπαϊκής Οδηγίας PSD και του νόμου 3862/2010 που ενσωμάτωσε την εν λόγω Οδηγία στην ελληνική έννομη τάξη. Επιπλέον, θα γίνει ανάλυση στις ελλείψεις της και στη συνέχεια εκτενέστερη ανάλυση της PSD 2 Οδηγίας καθώς και των αλλαγών και σημείων προσθήκης που αυτή έφερε.

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα μέρη: Στο πρώτο μέρος γίνεται αναφορά στις πληρωμές γενικά και ειδικότερα στις ηλεκτρονικές πληρωμές. Εν συνεχεία παρουσιάζονται αναλυτικά τα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών, τα εργαλεία δηλαδή που μας επιτρέπουν να πραγματοποιούμε τις συναλλαγές μας χωρίς την χρήση μετρητών. Ακολουθεί μια αναδρομή του ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου από την ημέρα «ισχύος» της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ουσιαστικά φαίνεται η πορεία όλων των νόμων που έχουν παρθεί για την εξέλιξη των συναλλαγών εντός των κρατών μελών της κοινότητας. Στο δεύτερο μέρος θα γίνει ανάλυση της αρχικής Οδηγίας και των διατάξεων της, καθώς και η ανασκόπηση και μια τελική εκτίμηση και αξιολόγηση της μέχρι πρότερης ισχύος Οδηγίας PSD, με τελικό σκοπό την αντικατάσταση ουσιαστικά με μια αναθεωρημένη άλλη Οδηγία. Εμφανές, λοιπόν, γίνεται στο γεγονός ότι στο τρίτο μέρος θα γίνει μια σύγκριση της PSD 2 με την αρχική Οδηγία, τονίζοντας τα νέα σημεία που προστίθενται και τις βελτιώσεις - αλλαγές που θέλει να φέρει η αναθεωρημένη Οδηγία. Η κατοχύρωση της ασφάλειας των ηλεκτρονικών συναλλαγών είναι η κύρια αλλαγή που φέρνει η Οδηγία, με τη χρήση Τεχνικών Ρυθμιστικών Προτύπων (εφεξής RTS). Τέλος, το τέταρτο μέρος αναφέρεται στους νέους ορίζοντες εργασίας και γενικά στην εξέλιξη του τομέα που φέρνει η αναθεωρημένη Οδηγία.

Αθήνα, 31 Μαΐου 2019

B. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συναλλαγές, οι οποίες όπως μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε οικονομικές, εμπορικές, καταναλωτικές και επιχειρηματικές κλπ, διενεργούνται μέσω των συστημάτων πληρωμών. Τα συστήματα πληρωμών αποτελούν το εργαλείο εκείνο που είναι απαραίτητο για την κυκλοφορία του χρήματος και τη διενέργεια ουσιαστικά των συναλλαγών.

Ωστόσο, παρατηρήθηκε το φαινόμενο πως η εξέλιξη της τεχνολογίας και η εξάπλωση του διαδικτύου υπό το φάσμα της παγκοσμιοποιημένης αγοράς, όλα αυτά δημιούργησαν ένα πλαίσιο και έφεραν νέα δεδομένα στον χώρο των συναλλαγών. Οι παραδοσιακοί τρόποι συναλλαγών ειδικά από την πλευρά των επιχειρήσεων, τέθηκαν προς αντικατάστασή και κατέστησαν επιτακτική την ανάγκη για υιοθέτηση νέων, αποτελεσματικότερων, γρήγορων μεθόδων. Αρχίζαν,λοιπόν,να κερδίζουν έδαφος οι συναλλαγές χωρίς μετρητά. Αδιαμφισβήτητα, οι ανάγκες των συναλλαγών απαιτούν παράκαμψη των εθνικών κανόνων, και έτσι η υιοθέτηση νέας νομοθεσίας και νέων τρόπων συναλλαγών , εξυπηρετούν τη ζωή και τις ανάγκες καταναλωτών και επιχειρήσεων κυρίως οι οποίοι επιθυμούν να έχουν πρόσβαση στη διεθνή αγορά και υπηρεσιών.

Ιστορικά, αξίζει να σημειωθεί ότι μετά την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίο νόμισμα ανάμεσα στα κράτη-μέλη, υπήρξε διεύρυνση της ανάγκης για αλλαγές στον χώρο των συναλλαγών στην εσωτερική αγορά. Εξάλλου, η εσωτερική αγορά κατά κανόνα αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κατάσταση αυτή,λοιπόν, οδήγησε στην εφαρμογή των ηλεκτρονικών τεχνικών και μεθόδων επικοινωνίας, φέρνοντας επί πρακτικού επιπέδου τις ηλεκτρονικές πληρωμές,δηλαδή τις πληρωμές οι οποίες διενεργούνται μέσω ενός τηλεπικοινωνιακού ή ηλεκτρονικού δικτύου. Μείζονος σημασίας αποτελεί το γεγονός πως η εφαρμογή αυτών των ηλεκτρονικών συναλλαγών και εν γένει ένα μεγάλο κομμάτι των πληρωμών,βασίζονται σε συγκεκριμένο νομικό πλαίσιο και αρχές, βάσει των οποίων οι καταναλωτές θα μπορούν να διεκπεραιώσουν τις πληρωμές τους με ασφάλεια και ταχύτητα.

Η διαφοροποίηση των των εθνικών συστημάτων πληρωμών που εφαρμόζουν τα κράτη-μέλη αναφορικά με τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς πληρωμών, καθώς και το κόστος των συναλλαγών, αποτελούν παράγοντες αποτροπής για το λεγόμενο άνοιγμα των αγορών. Επομένως, οι συναλλαγές παραμένουν αποκλειστικά σε εθνικό επίπεδο.

Η έλλειψη ουσιαστικά ενός ενιαίου συστήματος πληρωμών, το οποίο παρέχει απλουστευμένες διαδικασίες γρήγορου και ασφαλούς τρόπου διενέργειας των συναλλαγών, έχει σημαντική επίπτωση στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.

Για να επιτευχθεί, λοιπόν, ο παραπάνω στόχος η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε το 2005 την υιοθέτηση μιας Οδηγίας που θα ρυθμίσει τις πληρωμές μεταξύ των κρατών-μελών της κοινότητας, δημιουργώντας ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο για τις πληρωμές, η οποία οδήγησε στην ψήφιση και εφαρμογή της αρχικής Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2007/64/ΕΚ.

Η εφαρμογή της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ σημείωσε ιδιαίτερες αλλαγές στο πεδίο των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Παρόλα αυτά, όμως, δεν στάθηκε αρκετή ώστε να καλύψει τόσο τις τεχνολογικές απαιτήσεις που συνεχώς προέκυπταν, όσο και τις νέες ανάγκες που εγείρονταν στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την κατάργηση και αντικατάστασης της μέχρι τότε ισχύουσας Οδηγίας με μια νέα Οδηγία.

Η αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή Οδηγία 2015/2366/ΕΕ ήταν η νέα νομοθετική πράξη η οποία προτάθηκε από το νομοθετικό όργανο τον Ιούλιο του 2013, ενώ συμφωνήθηκε το 2015. Η ισχύς τέθηκε από την 13^η Ιανουαρίου 2018. Ουσιαστικά, η νέα Οδηγία προσαρμόζει νέους κανόνες ώστε να καλύπτονται οι νεοεμφανιζόμενες και καινοτόμες υπηρεσίες πληρωμών, όπως οι συναλλαγές μέσω διαδικτύου και τηλεφώνου, καθώς επίσης να διασφαλίζεται και ένα ασφαλές περιβάλλον για τις συναλλαγές αυτές. Παράλληλα, γεννήθηκαν νέοι ορίζοντες εργασίας και έγινε φανερή η σύνδεση τεχνολογίας και οικονομικού τομέα.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Α) ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΕΝΤΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων παρουσιάζεται ως μία από τις νεότερες και πλέον βασικότερες ελευθερίες που προβλέπονται βάσει των Συνθηκών για την εύρυθμη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, η μονοδιάστατη πλευρά της έγκειται στο γεγονός ότι περιλαμβάνει και τρίτες χώρες, εκτός δηλαδή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η απελευθέρωση των ροών κεφαλαίων εξελίχθηκε σταδιακά, αφού οι Συνθήκες δεν όριζαν εξαρχής την πλήρη απελευθέρωση των ροών κεφαλαίων και τα κράτη-μέλη έπρεπε να καταργήσουν πολυάριθμους περιορισμούς ώστε να εναρμονιστούν με τους κανόνες της κοινής αγοράς (Κοτσίρης Λ., 2018). Ωστόσο, πληθώρα οικονομικών και πολιτικών μεταβολών στην Ευρώπη άλλαξαν τις συνθήκες λειτουργίας σε παγκόσμια κλίμακα και εν έτει 1988 κατέστη απαραίτητη η σταδιακή υλοποίηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Συνεπώς, το πρώτο στάδιο υλοποίησης της ΟΝΕ εισήγαγε την πλήρη απελευθέρωση των συναλλαγών κεφαλαίου. Η πλήρης απελευθέρωση των συναλλαγών κεφαλαίου κατοχυρώθηκε και με τη Συνθήκη του Μάαστριχ, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 1994. Η Συνθήκη του Μάαστριχ¹ αποτελεί αναθεώρηση της Συνθήκης της Ρώμης, ενώ θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η μετεξέλιξη των ήδη υπαρχόντων κοινοτικών θεσμών. Αποτελεί το τελικό στάδιο μιας διαδικασίας, η οποία ξεκίνησε με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα Χάλυβα (ΕΚΑΧ), συνέχισε με την Συνθήκη της Ρώμης, ενώ κομβικό σημείο στάθηκε η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη το 1986, η οποία ορίζει ότι το έτος 1992 κρίνεται ως το έτος ολοκλήρωσης της ενιαίας εσωτερικής αγοράς, δηλαδή ελεύθερη διακίνηση προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Έκτοτε, η εν λόγω Συνθήκη, και ειδικότερα όπως ορίζεται στο άρθρο 63 απαγορεύει κάθε περιορισμό στις κινήσεις των κεφαλαίων και στις πληρωμές κρατών-μελών εντός ΕΕ, καθώς και μεταξύ κρατών-μελών τρίτων χωρών, ενώ παράλληλα οι χώρες εντός αλλά και εκτός της ΕΕ θα πρέπει μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου του 1993 (εφόσον η ισχύς της Συνθήκης ξεκίνησε το 1994) να έχουν υιοθετήσει την εν λόγω ελεύθερη διακίνηση προσώπων - υπηρεσιών και κεφαλαίων.

Μολονότι, η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αποδίδει σε κάποιο συγκεκριμένο σημείο τους ορισμούς των πληρωμών και των κεφαλαίων, τούτο δε κρίνεται απαραίτητο προκειμένου να υπάρξει πλήρης κατανόηση των όσων θα ειπωθούν μεταγενέστερα. Η έννοια του «κεφαλαίου» και ειδικότερα της κίνησης κεφαλαίων περιλαμβάνει τις άμεσες και ξένες επενδύσεις, τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου καθώς και όλες

¹ Άρθρα 73B-73Δ τα οποία αντικατέστησαν τα άρθρα 67-73 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ τα άρθρα 73B-73Δ αναριθμήθηκαν σε άρθρα 56-58.

τις μεταφορές αξιών. Από την άλλη πλευρά, ο όρος «πληρωμή» λογίζεται ως οι διασυνοριακές μεταφορές χρημάτων και πληρωμών που προκύπτουν από την παροχή υπηρεσιών και κινητικότητα των προϊόντων(Καλαβρός Γ.,-Ε.Γεωργόπουλος Θ., 2006).

Η ανάγκη για την υλοποίηση της ΟΝΕ και εν συνεχεία η κατοχυρωμένη ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων στο πλαίσιο της κοινής αγοράς έφερε στο προσκήνιο την ανάγκη για άμεση εύρεση συστημάτων μεταφοράς πιστώσεων και πληρωμών. Τα ηλεκτρονικά μέσα και συστήματα πληρωμών στον χρηματοπιστωτικό χώρο έθεσαν τα θεμέλια για την δημιουργία ενός θεσμικού πλαισίου αναφορικά με τις διασυνοριακές συναλλαγές. Παρακάτω, θα γίνει αναφορά και ανάλυση σε ορισμένες κομβικές νομοθετικές πράξεις στο εν λόγω πλαίσιο διασυνοριακών συναλλαγών.

I. Η Οδηγία 88/361/ΕΟΚ

Η έννοια του κεφαλαίου έχει διαμορφωθεί στην νομολογία του Δικαστηρίου στην 4^η Οδηγία 88/361/ΕΟΚ². Η κύρια νομοθετική πράξη κοινοτικού δικαίου, μέσω της οποίας επιβλήθηκε η ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων είναι η εν λόγω Οδηγία, για τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου 67.Αναφορικά με το άρθρο 67 της Συνθήκης περί ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,τα κράτη μέλη καταργούν προοδευτικώς μεταξύ τους, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και κατά το μέτρο που είναι αναγκαίο για την καλή λειτουργία της κοινής αγοράς, τους περιορισμούς στην κίνηση των κεφαλαίων που ανήκουν σε πρόσωπα τα οποία έχουν κατοικία εντός των κρατών μελών, όπως και τις διακρίσεις μεταχειρίσεως που βασίζονται στην ιθαγένεια ή στην κατοικία των μερών ή στον τόπο της επενδύσεως. Οι τρέχουσες πληρωμές που συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών ελευθερώνονται από όλους τους περιορισμούς.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της, τα κράτη-μέλη καταργούν σταδιακά όλους τους περιορισμούς της ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων μεταξύ των χωρών της ΕΕ, ενώ γίνονται προσπάθειες για την επίτευξη αντίστοιχου καθεστώτος στις κινήσεις κεφαλαίων με τρίτες χώρες, όπως υφίσταται στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών-μελών.

II. Σύσταση της Επιτροπής 87/598/ΕΟΚ

Η Σύσταση 87/598/ΕΟΚ της Επιτροπής της 8^{ης} Δεκεμβρίου 1987 συνοψίζει τους όρους που πρέπει να πληρούνται για να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη των νέων μέσων ηλεκτρονικής πληρωμής,να εξασφαλιστεί η ασφάλεια και η ευκολία χρήσης στους

² Οδηγία 88/361/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 1988 για τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου 67 της Συνθήκης.

καταναλωτές, μεγαλύτερη παραγωγικότητα και ασφάλεια στους παρόχους υπηρεσιών και τους εκδότες των καρτών πληρωμής.

Ο ευρωπαϊκός κώδικας δεοντολογίας σε θέματα ηλεκτρονικών πληρωμών έθεσε τις βάσεις για τους όρους των συμβάσεων μεταξύ των εκδοτών καρτών (πιστωτικών ιδρυμάτων) και των καταναλωτών, εκτίμησε την προστασία των δεδομένων τα οποία διαβιβάζονται τη στιγμή της συναλλαγής. Τα δεδομένα αυτά περιορίζονται αυστηρά στα προβλεπόμενα στοιχεία για μεταφορές χρημάτων σε λογαριασμό αλλά και στις επιταγές³.

III. Σύσταση της Επιτροπής 88/590/ΕΟΚ

Η Σύσταση της Επιτροπής της 17^{ης} Νοεμβρίου 1988⁴ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τη Συνθήκη της Ρώμης, εκτίμησε ότι ένας από τους βασικότερους στόχους της Κοινότητας είναι η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.

Η Σύσταση ρυθμίζει το περιεχόμενο των συμβάσεων αναφορικά με τα συστήματα πληρωμών και ιδίως τις περιπτώσεις που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ κατόχου και εκδότη κάρτας, με απώτερο σκοπό την προστασία του καταναλωτή (Ιγγλεζάκης Ι., 2008). Αναλυτικότερα, προβλέπει ότι στον καταναλωτή πρέπει να παρέχονται οι κατάλληλες πληροφορίες για τους συμβατικούς όρους, κυρίως σχετικά με τη συνδρομή του και άλλα πιθανά έξοδα που πρέπει να καταβάλλει, καθώς και τα δικαιώματα που απορρέουν από τη σύμβαση. Η Σύσταση 85/590/ΕΟΚ καλύπτει τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται με τη χρήση του τεχνολογικού παράγοντα. Η διενέργεια ηλεκτρονικών πληρωμών μέσω καρτών (πιστωτικές, χρεωστικές), η μέθοδος ηλεκτρονικής τραπεζικής (e-banking), και οι καταθέσεις χρημάτων με ηλεκτρονικά μέσα, εμπίπτουν στον τομέα χρήσης του τεχνολογικού παράγοντα.

IV. Η Σύσταση της Επιτροπής 90/109/ΕΟΚ⁵

Ο κώδικας αυτός αφορά τις διασυνοριακές χρηματοοικονομικές συναλλαγές και στοχεύει στη μέγιστη διαφάνεια των τραπεζικών όρων που εφαρμόζονται στις διασυνοριακές μεταφορές χρηματικού ποσού. Οι εν λόγω διασυνοριακές μεταφορές χρημάτων δύνανται να πραγματοποιηθούν εφόσον τα πιστωτικά ιδρύματα του εντολές και του δικαιούχου είναι εγκατεστημένα σε διαφορετικά κράτη.

³ Σύσταση της Επιτροπής της 8ης Δεκεμβρίου 1987 σχετικά με έναν ευρωπαϊκό κώδικα συμπεριφοράς σχετικά με τις ηλεκτρονικές πληρωμές (Σχέσεις μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, εμπόρων και επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και καταναλωτών) L 365 της 24/12/1987 σ. 0072 - 0076

⁴ Σύσταση 88/590/ΕΟΚ της Επιτροπής της 17ης Νοεμβρίου 1988 που αφορά τα συστήματα πληρωμών και ιδίως τις σχέσεις μεταξύ κατόχου και εκδότη κάρτας (L317/24.11.1988)

⁵ Σύσταση 90/109/ΕΟΚ της Επιτροπής της 14ης Φεβρουαρίου 1990 σχετικά με τη διαφάνεια των τραπεζικών όρων για τις διασυνοριακές συναλλαγές (L67/15.03.1990)

Αναφορικά, με την πληρέστερη δυνατή διαφάνεια των διασυνοριακών συναλλαγών γίνεται λόγος για την ακριβή πληροφόρηση ως προς τους όρους διεκπεραίωσης των εντολών συναλλαγών σχετικά με τους κανόνες τιμολόγησης τους. Η Σύσταση 90/109/ΕΟΚ προτείνει, με απώτερο σκοπό την επίτευξη της μεγίστης διαφάνειας, σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ταχυδρομεία που πραγματοποιούν εγχώριες συναλλαγές χρημάτων, την παροχή επαρκούς πληροφόρησης αναφορικά με το ποσό προμηθειών που τιμολογείται από το εκάστοτε πιστωτικό ίδρυμα και εν γένει τη φύση όλων των εξόδων που βαρύνουν τη συναλλαγή, καθώς και το αυστηρό χρονικό διάστημα για το περιθώριο εκτέλεσης της εντολής.

V. Η Σύσταση της Επιτροπής 97/489/ΕΚ⁶

Η συγκεκριμένη Σύσταση καλύπτει τις συναλλαγές που διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής. Ουσιαστικά πρόκειται για επικαιροποίηση της Σύστασης σχετικά με το ηλεκτρονικό χρήμα. Ρυθμίζει θέματα διαφάνειας των συναλλαγών, προσδιορίζοντας τις ελάχιστες πληροφορίες που διέπουν την έκδοση και χρησιμοποίηση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής, καθώς και τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται μετά τη συναλλαγή στον καταναλωτή (Αλεξανδρίδου Ε., 2008). Όπως ορίζεται στο εσωτερικό της, «Πιστωτικό ίδρυμα» είναι η ασκούμενη επιχειρηματικής δραστηριότητας οικονομική οντότητα της οποίας η δραστηριότητα συγκεντρώνεται στην αποδοχή από το κοινό καταθέσεων και στην χορήγηση πιστώσεων για τον ίδιο λογαριασμό. Επιπροσθέτως, ορίζεται και ως ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος.

Αξιίζει να αναφερθεί ότι η Οδηγία 2000/46/ΕΚ⁷ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Σεπτεμβρίου 2000 ορίζει ως «ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος» μια επιχείρηση ή κάποιου άλλου τύπου νομικό πρόσωπο πλην του πιστωτικού ιδρύματος (Δούβλης Β., 2008).

VI. Η Οδηγία 97/5/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Η Ευρωπαϊκή Οδηγία 97/5/ΕΚ⁸ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιανουαρίου 1997 είχε ως στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται σε διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων που διεξάγονται σε νομίσματα των κρατών-μελών που δεν ξεπερνούν το ποσό των 50.000 ευρώ (Γιαννακόπουλος Γ., 2000). Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 2 της

⁶ Σύσταση 97/489/ΕΚ της Επιτροπής της 30^{ης} Ιουλίου 1997 σχετικά με τις συναλλαγές που γίνονται με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής (L208/02.08.1997)

⁷ Οδηγία 2000/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2000 σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος (L275/27.10.2000)

⁸ Οδηγία 97/5/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου του 1997 για τις μεταφορές πιστώσεων (L43/14.02.1997)

Οδηγίας 97/5/EK αναφέρονται και οι ορισμοί των εννοιών Πιστωτικό Ίδρυμα και Χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα, Εντολέας και Εντολή Διασυνοριακής Πίστωσης.

Σημαντικό στοιχείο της Οδηγίας είναι οι αυξημένες υποχρεώσεις πληροφόρησης που επιβάλλονται στις τράπεζες πριν και μετά την εκτέλεση της εντολής, ενώ ορίζεται παράλληλα και ο απαράβατος όρος της προθεσμίας εκτέλεσης της εντολής, των 5 ημερών, πλην ειδικής ημερολογιακής συμφωνίας (Γκόρτσος Χρ., 2011).

VII. Ο Κανονισμός 2560/2001

Ο Κανονισμός 2560/2001⁹ εκδόθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2001, ενώ οι διατάξεις του ισχύουν από την 1^η Ιανουαρίου 2002. Ο Κανονισμός εφαρμόζεται σε διασυνοριακές πληρωμές. Οι εν λόγω διασυνοριακές πληρωμές αναλύονται σε διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης, διασυνοριακές επιταγές και διασυνοριακές πράξεις ηλεκτρονικής πληρωμής.

Αναλυτικότερα, ως διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης λογίζονται οι πράξεις πληρωμών που διενεργούνται με πρωτοβουλία του εντολέα μέσω ενός ιδρύματος σε ένα κράτος-μέλος με σκοπό να τεθεί στη διάθεση του δικαιούχου χρηματικό ποσό σε ένα ίδρυμα σε άλλο κράτος-μέλος.

Ως διασυνοριακές επιταγές, νοούνται οι επιταγές οι οποίες, σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης «περί νομοθετικών κανόνων για τις επιταγές», εκδίδονται από ίδρυμα εγκατεστημένο σε κράτος-μέλος και χρησιμοποιούνται για πληρωμές σε άλλο κράτος-μέλος. Τέλος, οι διασυνοριακές πράξεις ηλεκτρονικών πληρωμών εμπίπτουν στο πεδίο πληρωμών με κάθε μορφή κάρτας καθώς και με αναλήψεις από μηχανήματα αυτόματης αναζήτησης.

Εν γένει ο στόχος του Κανονισμού ήταν διττός, αφενός μεν να ευθυγραμμίσει τα έξοδα από τις προμήθειες που προκύπτουν από τις διασυνοριακές πληρωμές, και αφετέρου δε να εξασφαλιστεί η διαφάνεια αυτών των εξόδων. Παράλληλα, επιβάλλεται μέσω του Κανονισμού η υποχρέωση χρήσης του διεθνούς τραπεζικού λογαριασμού (IBAN) και του κωδικού αναγνώρισης της τράπεζας (BIC) του ιδρύματος του δικαιούχου για μεγαλύτερη διευκόλυνση στη διενέργεια διασυνοριακών πληρωμών (Γκόρτσος Χρ., 2002).

⁹ Κανονισμός 2560/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19^{ης} Δεκεμβρίου 2001 σχετικά με τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ (L344/28.12.2001)

B.) ΕΝΙΑΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΕ ΕΥΡΩ (SEPA)

Το ευρώ υιοθετήθηκε σε λογιστική μορφή το 1999 ως ενιαίο νόμισμα, ενώ εισήχθη με τη φυσική του μορφή το 2002 στα κράτη μέλη της ευρωζώνης. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε πρόκληση και εκφράστηκε έντονα η ανάγκη για τη δημιουργία ενός ενιαίου χώρου πληρωμών, έτσι ώστε οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις να μπορούν να πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους με χρήση και άλλων μέσων πληρωμής. Ο SEPA είναι ο Ενιαίος Ευρωπαϊκός Χώρος Πληρωμών στον οποίο οι καταναλωτές, οι επιχειρήσεις και οι δημόσιοι οργανισμοί διενεργούν και δέχονται εγχώριες και διασυνοριακές ηλεκτρονικές πληρωμές.

Ο Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Ο ευρωπαϊκός τραπεζικός τομέας ίδρυσε το 2002 τον φορέα για τη διαχείριση συστημάτων πληρωμών. Πρόκειται για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (European Payment Council - EPC). Το EPC, το οποίο αποτελείται από 75 μέλη, εκφράζει και εκπροσωπεί τις ευρωπαϊκές τράπεζες στις διαβουλεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΚΤ, θέτει επιχειρηματικούς κανόνες και διαμορφώνει πρότυπα και πολιτικές για την τήρηση των χρονοδιαγραμμάτων του SEPA σχετικά με τα εργαλεία πληρωμών και ειδικότερα τις μεταφορές πιστώσεων SEPA, τις άμεσες χρεώσεις και τις πληρωμές με κάρτες. Αναλυτικότερα, τα σχήματα πληρωμών είναι τα εξής :

- Μεταφοράπίστωσης SEPA, SCT (SEPA Credit Transfer)
- Άμεσημεταφοράπίστωσης SEPA, SICT (SEPA Instant Credit Transfer)
- Εντολέςάμεσηςχρέωσης SEPA, SDD (SEPA Direct Debit)¹⁰

Τον Δεκέμβριο του 2006, η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου όρισε κάποιους κανόνες αναφορικά με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές από και προς τις ευρωπαϊκές τράπεζες, οι οποίοι θα τίθονταν σε εφαρμογή από 01.01.2018. Σε αυτούς τους κανόνες είναι υποχρεωτική η χρήση ενός κωδικού που προσδιορίζει την τράπεζα του δικαιούχου. Ο SEPA προϋποθέτει τη χρήση διεθνών προτύπων προκειμένου να πραγματοποιηθεί η οιαδήποτε συναλλαγή με τα πρότυπα SEPA. Αναφερόμενοι στα πρότυπα SEPA, γίνεται λόγος για τον Διεθνή Αριθμό Τραπεζικού Λογαριασμού (IBAN) και τον Κωδικό Αναγνώρισης της επιχείρησης της τράπεζας (BIC).

¹⁰ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/what-we-do/sepa-credit-transfer>

I. Διεθνής Αριθμός Τραπεζικού Λογαριασμού (IBAN-International Bank Account Number)

Το πρότυπο IBAN ή αλλιώς Διεθνής Αριθμός Τραπεζικού Λογαριασμού δημιουργήθηκε από τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης ISO(International Organization for Standardization) με κωδικό ISO 13616(Ταβλαρίδης Κ.,2006). Σκοπός του είναι η διευκόλυνση της αυτόματης επεξεργασίας των εγχώριων και διασυνοριακών συναλλαγών(μεταφορών κεφαλαίων), ώστε να αποφευχθεί η χειρόγραφη επέμβαση για τυχόν λάθη.

Ο IBAN έχει σταθερό πλήθος χαρακτήρων , που διαφέρει για κάθε χώρα κι δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 34 χαρακτήρες που ποικίλουν από αριθμούς και γράμματα. Στην Ελλάδα ο Βασικός Αριθμός Τραπεζικού Λογαριασμού(Basic Bank Account Number – BBAN) αποτελείται από 23 ψηφία και αποτελεί κωδικό αναγνώρισης των ελληνικών τραπεζών(Hellenic Bank Identification Code-HEBIC)(Σινανιώτη-Μαρούδη Α./Φαρσαρώτας Ι.,2005).

Βάσει προτύπων, οι δυο πρώτοι αλφαβητικοί χαρακτήρες καθορίζουν την χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένη η Τράπεζα που τηρείται ο λογαριασμός, πχ GR για την Ελλάδα, FR για την Γαλλία. Οι αμέσως δυο επόμενοι χαρακτήρες είναι τα ψηφία ελέγχου(check digits) τα οποία στοχεύουν στην στην επικύρωση των υπολοίπων χαρακτήρων του IBAN. Το τελευταίο τμήμα είναι ο Βασικός Αριθμός Λογαριασμού:

- 3 ψηφία -τράπεζας
- 4 ψηφία -κωδικός καταστήματος
- 16 ψηφία-Λογαριασμός πελάτη

Προς ενίσχυση των παραπάνω, όπως ορίζει ο Κανονισμός 2560/2001 στο άρθρο 5 παρ.1 και 4 , για τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ, όλα τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να γνωστοποιήσουν το IBAN του δικαιούχου καθώς και το BIC του καταστήματος του δικαιούχου.

II.Κωδικός Αναγνώρισης

OBIC είναι ένας κωδικός που αποτελείται από 8 έως 11 χαρακτηριστικά ο οποίος χρησιμοποιείται από το παγκόσμιο σύστημα μεταβίβασης ηλεκτρονικών τραπεζικών μηνυμάτων SWIFT (Society for World wide Interbank Financial Telecommunication) , προκειμένου να προσδιορισθεί η Τράπεζα ή και σε κάποιες περιπτώσεις το κατάστημα της

τράπεζας , του οποίου τα στοιχεία καθορίζονται από τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποιήσεων (ISO) και είναι συμβατός με το ISO 9362(Σινανιώτη-Μαρούδα Α/Φαρσαρώτας Ι.,2005). Οι τέσσερις πρώτοι αλφαβητικοί χαρακτήρες αντιπροσωπεύουν την ονομασία της επιχείρησης . Έπειτα, οι δυο επόμενοι, είναι ο ISO κωδικός της χώρας στην οποία εδρεύει η επιχείρηση, ενώ ακολουθούν δυο αλφαριθμητικοί χαρακτήρες που προσδιορίζουν την τοποθεσία που βρίσκεται η επιχείρηση μέσα στην δηλωθείσα χώρα. Τέλος, αναφέρονται οι αριθμοί που προσδιορίζουν το υποκατάστημα της τράπεζας στο οποίο ανοίχτηκε ο λογαριασμός.

III. Σχήματα πληρωμών SEPA

Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Κοινότητα δημιούργησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών(EuropeanPaymentsCouncilEPC), το οποίο είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση και ανάπτυξη των σχημάτων πληρωμών. Τα σχήματα πληρωμών είναι τα εξής(Αγγελόπουλος,2008):

1. Ημεταφοράπίστωσης SEPA (SCT- Sepa Credit Transfer)
2. Η άμεση χρέωση SEPA Core
3. Ηάμεσηχρέωση SEPA Business to business

1. Μεταφοράπίστωσης SEPA (SCT- Sepa Credit Transfer)

Ως μεταφορά πίστωσης ορίζεται η εθνική ή διασυνοριακή πίστωση λογαριασμού πληρωμών του δικαιούχου με πράξη πληρωμής , ή μια σειρά από πράξεις πληρωμών μέσω του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών που τηρεί το λογαριασμό αυτό , βάσει εντολής του πληρωτή.

Βασικά Χαρακτηριστικά του συστήματος μεταφοράς πίστωσης SEPA:

- Το συνολικό ποσό πιστώνεται στο λογαριασμό του δικαιούχου,
- Δεν υπάρχει περιορισμός αναφορικά με την αξία της πληρωμής,
- Το χρονικό διάστημα διακανονισμού δεν είναι μεγαλύτερο της 1 εργάσιμης ημέρας,
- Οι κωδικοί IBAN και BIC χρησιμοποιούνται και,
- Μέσω SEPA υποστηρίζονται οι μαζικές αλλά και μεμονωμένες πληρωμές.

2. Εντολές άμεσης χρέωσης SEPA-SEPA Direct Debit (SDD)

Το SDD χωρίζεται σε δυο υποσυστήματα. Το πρώτο είναι η άμεση χρέωση SEPACore και η άμεση χρέωση Business to Business-B2BSDD.

Αναλυτικότερα, άμεση χρέωση είναι η εθνική ή η εντός συνόρων υπηρεσία πληρωμών κατόπιν εντολής του δικαιούχου. Η άμεση χρέωση ενδέχεται να είναι είτε μεμονωμένη είτε επαναλαμβανόμενη, αλλά στην δεύτερη περίπτωση θα λάμβανε τη μορφή πάγιας εντολής. Το σύστημα SDD αποτελείται από δυο μοντέλα/υποσυστήματα όπως ήδη έχει αναφερθεί. Αρχικά, ο οφειλέτης δίνει την εντολή χρέωσης απευθείας στον δικαιούχο. Από την άλλη, ο οφειλέτης εξουσιοδοτεί, δηλαδή δίνει την εντολή στο πιστωτικό του ίδρυμα . Τα δυο συστήματα άμεσης χρέωσης, SEPACore και SEPAB2B, αποτελούν τόσο για τους ιδιώτες όσο και τους επιχειρηματίες ένα ασφαλές και άμεσο μέσο πληρωμής λογαριασμών.

Βασικά Χαρακτηριστικά του συστήματος μεταφοράς πίστωσης SDD:

- Η συναλλαγή είναι αυτοματοποιημένη και σε ακριβή ορισμένη ημερομηνία
- Δεν υπάρχει κίνδυνος για να χαθεί κάποια προθεσμία αποπληρωμής, ενώ παράλληλα οι εμπλεκόμενοι στη συναλλαγή δεν θα επιβαρυνθούν με παραπάνω τέλη πληρωμής εάν χαθεί η προθεσμία και,
- Η μέθοδος αυτή ευνοεί της επιχειρήσεις ,αφού συμβάλλει στην βελτίωση των ταμειακών ροών και την είσπραξη των απαιτητών τιμολογίων στην ώρα που πρέπει .

3.Το πλαίσιο του SEPA για τις κάρτες (SEPA Card Framework-SCF)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (EPC) επιμελήθηκε και προώθησε το πλαίσιο για τις πληρωμές SEPA με κάρτες, το οποίο έχουν δεσμευθεί να υλοποιήσουν όλα τα πιστωτικά ιδρύματα. Όλες οι πληρωμές μέσω των κρατών(πιστωτικές ή χρεωστικές) θα πρέπει να διενεργούνται βάσει μιας σειράς θεσμοθετημένων κανόνων και αρχών. Τα βήματα,λοιπόν, προς αυτήν την κοινή κατεύθυνση δύνανται να πραγματοποιηθούν είτε μεμονωμένα είτε συνδυαστικά(Παναγιωτίδης Β.,2010).

Αρχικά, λοιπόν, από την 01/01/2011 οι SEPA κάρτες(Visa-Mastecard) θα είναι συμβατές σε κάθε χώρα που θα βρίσκεται ο χρήστης τους. Έτσι θα είναι εφικτή η χρήση τους αφού υπόκεινται στο διεθνές πλαίσιο χωρίς να υπάρχει κάποια ιδιαίτερη συμφωνία μεταξύ της χώρας του χρήστη και της χώρας-αποδέκτη των χρημάτων. Επιπλέον, η αγορά καρτών θα είναι ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς το κόστος. Τέλος, οι καταναλωτές θα επιλέγουν μεταξύ ποικίλων ανταγωνιζομένων συστημάτων καρτών που δεν θα έχουν προτεραιότητα χρήσης στα τερματικά σημεία πώλησης (POS-Points of Sales).

IV. Χρονική Εξέλιξη- Μετάβαση στον SEPA

Ο Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε ευρώ είναι πρωτοβουλία της ΕΕ για την εναρμόνιση πληρωμών σε ευρώ. Περισσότεροι από 520 εκατομμύρια πολίτες ζουν στο χώρο SEPA. Συνολικά υπάρχουν 34 χώρες στην περιοχή SEPA. Πρόκειται για τα πλέον 28 κράτη –μέλη της ΕΕ μαζί με την Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Μονακό, Νορβηγία, Σαν Μαρίνο, Ελβετία.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών είχε καθορίσει το χρονοδιάγραμμα για τον SEPA σε τρεις φάσεις: φάση σχεδιασμού, φάση πραγμάτωσης και φάση μετάβασης.

I. Φάση πραγμάτωσης¹¹

-Νοέμβριος 2007: Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ εγκρίνει την οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών (PSD). Η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2007/64/EK, σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά είναι γνωστή και ως η οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών. Το PSD στοχεύει στη θέσπιση κανόνων που θα ισχύει για όλες τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών.

-Σημείο σταθμός στάθηκε όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών τον Ιανουάριο του 2008 ξεκίνησε τη διάθεση μεταφορών πιστώσεων SEPA και πληρωμών με κάρτα SEPA.

-11/2009: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών δημιούργησε 4 διαθέσιμα προγράμματα άμεσων χρεώσεων τα οποία ήδη έχουν αναλυθεί (Sera Μεταφορά Πίστωσης, Sera Άμεση μεταφορά Πίστωσης, SeraSDDCore-B2B).

-8/2014: Καταληκτική ημερομηνία μετάβασης στον SEPA για τις χώρες της Ευρωζώνης,

-8/2015: Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ασφάλεια των πληρωμών στο διαδίκτυο. Οι κανόνες αυτοί καλύπτουν τρεις βασικές κατηγορίες: το γενικότερο περιβάλλον ελέγχου και ασφάλειας, τα ειδικά μέτρα ελέγχου και ασφάλειας πληρωμών μέσω διαδικτύου και τέλος την εκπαίδευση και ενημέρωση των πολιτών.

-12/2015: Η αναθεωρημένη ευρωπαϊκή οδηγία PSD2 αναφορικά με τις υπηρεσίες πληρωμών δημοσιεύεται.

-8/2016: Μετά την δημοσίευση της αναθεωρημένης ευρωπαϊκής οδηγίας, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών ανέλαβε την ανάπτυξη κανονιστικών προτύπων RTS για την ενίσχυση των συναλλαγών.

-10/2016: Καταληκτική ημερομηνία μετάβασης στον SEPA για τα υπόλοιπα κράτη.

¹¹ <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/about-sepa/sepa-timeline>

Γ) ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Οι κάρτες πληρωμών(πιστωτικές, χρεωστικές) αποτελούν πλέον κοινό και το συχνότερο ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής για τις λιανικές τουλάχιστον πληρωμές. Ειδικότερα, η χρήση καρτών πληρωμής στην Ελλάδα σε αξία κατά την περίοδο 2014-2017 και μάλιστα μετά την επιβολή των περιορισμών στην ανάληψη μετρητών , γνωστά και ως capitalcontrols αυξήθηκε ραγδαία. Οι βασικές κατηγορίες μέσων πληρωμής έχουν ως εξής:

- I. Πιστωτική κάρτα(credit with a credit function):** Η πιστωτική κάρτα είναι ένα μέσο πληρωμής και μορφή παροχής πίστωσης στον κάτοχο της κάρτας. Δίνει τη δυνατότητα στον κάτοχό της να αγοράζει εμπορεύματα ή παροχή υπηρεσιών(Βασιλόπουλος Σ.,2008).
Ο εκδότης της κάρτας είναι ένα πιστωτικό ίδρυμα ή κάποια θυγατρική επιχείρηση της τράπεζας με τη μορφή εταιρείας η οποία εκδίδει και διαχειρίζεται πιστωτικές κάρτες .
- II. Χρεωστική κάρτα(card with a debit function):** Η χρεωστική κάρτα παρέχει τη δυνατότητα στον κάτοχο της να προβεί σε αγορές, οι οποίες δύνανται να εξοφλούνται μέσω άμεσης χρέωσης του τραπεζικού λογαριασμού(Ψυχομάνης Σπ.,2011). Τούτο δε, επιτυγχάνεται με τη χρήση ειδικής μαγνητικής και συνήθως κάποιου προσωπικού αριθμού PIN , η οποία συνδέεται με το τερματικό POS του πωλητή το οποίο παραμένει συνδεδεμένο με το ηλεκτρονικό σύστημα της τράπεζας. Ωστόσο, η διαφορά της χρεωστικής από την πιστωτική κάρτα έγκειται στην άμεση χρέωση του λογαριασμού του κατόχου της με το ποσό της αγοράς που έχει πραγματοποιηθεί.
- III. Συναλλαγή με ηλεκτρονικό χρήμα(e-banking):** Σύμφωνα με την οδηγία 2009/110/EK ως ηλεκτρονικό χρήμα ορίζεται πάσα μορφή αξίας αποθηκευμένη σε ηλεκτρονικό απόθεμα. Παραδείγματα ηλεκτρονικού χρήματος αποτελούν οι νομισματικές αξίες που αποθηκεύονται σε κάρτες πληρωμών, λογαριασμούς σε συστήματα πληρωμών στο διαδίκτυο(Paypal) .Επομένως, το σύστημα αυτό είναι η διενέργεια πληρωμής ή και η μεταφορά κεφαλαίων μέσω διαδικτύου. Αδιαμφισβήτητα, τα οφέλη από την χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής τραπεζικής είναι πολυάριθμα και αφορούν τα εξής:

-Ταχύτερη ολοκλήρωση των συναλλαγών

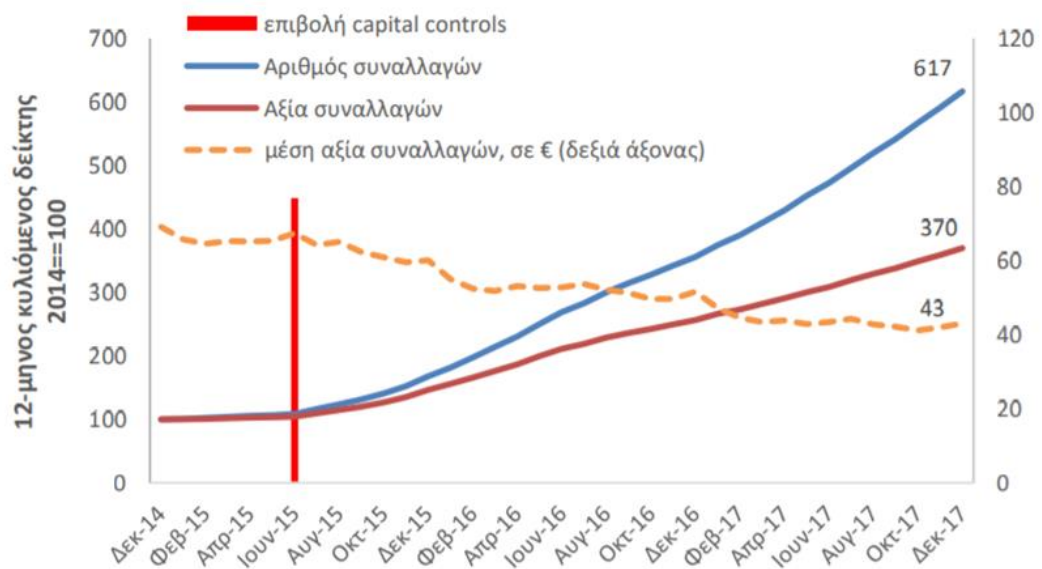
-Μείωση του κόστους των συναλλαγών

-Η πρόσβαση είναι εφικτή από οποιοδήποτε σημείο(σπίτι, γραφείο, εξωτερικό)

-Το σύστημα αυτό παρέχει κάλυψη υπηρεσιών σε 24ωρη βάση καθημερινά

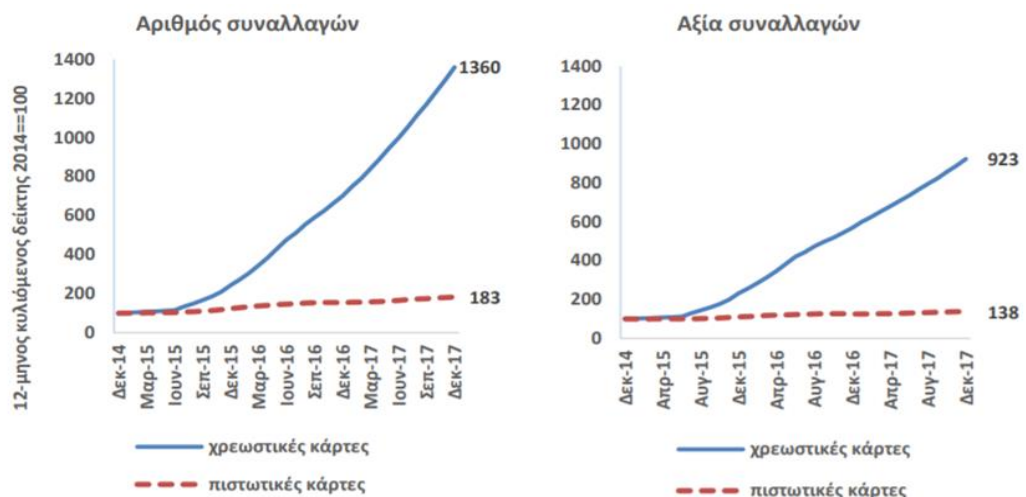
- **Μεταφορά πιστώσεων(credit transfer):** Αποτελεί μέσο πληρωμής όπου ο εντολέας-πληρωτής δίνει εντολή στο πιστωτικό του ίδρυμα να μεταβιβάσει χρήματα στο πιστωτικό ίδρυμα του δικαιούχου.

Διάγραμμα 1.1:Χρήση καρτών πληρωμής στην Ελλάδα μετά την επιβολή capital controls

Σύμφωνα με το διάγραμμα 1.1, μετά την επιβολή των capital controls από το καλοκαίρι του 2015, παρατηρήθηκε αύξηση της χρήσης καρτών και μάλιστα μέσα στην επόμενη τριετία ο ρυθμός μεταβολής αυξήθηκε ραγδαία.

Διάγραμμα 1.2: Εξέλιξη χρήσης καρτών στην Ελλάδα ανά είδος κατά την περίοδο 2014-2017

Σύμφωνα με το διάγραμμα 1.2, η αύξηση του αριθμού των συναλλαγών και της αξίας των συναλλαγών με κάρτες οφείλεται κυρίως στην χρήση χρεωστικών καρτών. Ιδιαίτερα την περίοδο 2014-2017 οι συναλλαγές καθώς και η αξία των συναλλαγών υπεραυξήθηκε.

Διάγραμμα 1.3: Σύγκλιση ή απόκλιση ανά έτος στη χρήση καρτών μεταξύ Ελλάδος και μ.ο. ΕΕ-28 την περίοδο 2001-2017

Τέλος, σύμφωνα με το διάγραμμα 1.3, παρατηρούμε τις ετήσιες μεταβολές της χρήσης καρτών στην Ελλάδα συγκριτικά με τις χώρες της ΕΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ, ανά έτος 2001-2017. Ιδιαίτερη εντύπωση κάνει ότι μετά το 2015 ουσιαστικά είχαμε την ραγδαία αύξηση της χρήσης καρτών λόγω της επιβολής των capital controls.

Δ.) ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Είναι ευρέως γνωστό ότι τα χρηματικά εντάλματα πληρωμών έχουν αντικατασταθεί με τα ηλεκτρονικά συστήματα πληρωμών. Τα συστήματα πληρωμών ΔΙΑΣ υπάγονται στο σύστημα πληρωμών σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΚΤ και επιβλέπονται από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Τα επονομαζόμενα εργαλεία πληρωμών είναι τα εξής:

- Μεταφορές πιστώσεων,
- Άμεσες χρεώσεις,
- Επιταγές,

- Συναλλαγές σε ΑΤΜ και
- Πληρωμές με κάρτες.

Η ΔΙΑΣ ΑΕ¹² έχει δημιουργήσει κάποια υποσυστήματα τα οποία λειτουργεί και έχουν ως εξής:

- I. **Σύστημα DIASPOS**, είναι το Διατραπεζικό Ηλεκτρονικό Σύστημα Πληρωμής Οφειλών με τη χρήση πιστωτικών καρτών,
- II. **Σύστημα DIASATM**, είναι το Διατραπεζικό Ηλεκτρονικό Σύστημα ΑΤΜ Switching για την παροχή δυνατότητας διασύνδεσης των αυτόματων δικτύων ΑΤΜ και των τραπεζών,
- III. **Σύστημα DIASPAY**, είναι το Διατραπεζικό Ηλεκτρονικό Σύστημα Πληρωμής Αποδοχών , το οποίο διαχειρίζεται τη διαδικασία πληρωμής με αυτόματο τρόπο πίστωσης του λογαριασμού,
- IV. **Σύστημα DIASCHEQUE**, ορίζεται το Διατραπεζικό Ηλεκτρονικό Σύστημα Συμψηφισμού Επιταγών το οποίο ελέγχει την διακίνηση και εκκαθάριση των επιταγών και,
- V. **Σύστημα DIASTRANSFER**, είναι το Διατραπεζικό Ηλεκτρονικό Σύστημα Κίνησης Κεφαλαίων το οποίο ουσιαστικά απλοποιεί τις διαδικασίες διακίνησης και εκκαθάρισης εντολών μεταφοράς κεφαλαίων μεταξύ των εμπλεκόμενων τραπεζών.

Μάλιστα, κατά το 2017 μέσω ΔΙΑΣ εκκαθαρίστηκαν 255,80 εκ. συναλλαγές πληρωμών.

¹² <https://www.dias.com.gr/>

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

A. ΟΔΗΓΙΑ 2007/64/ΕΚ

I. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 2007/64/ΕΚ

Οι συνομοθέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ,το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από κοινού ενέκριναν την έκδοση της αρχικής οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών(PSD) ,εφεξής «Οδηγία».

Το νομικό υπόβαθρο της οδηγίας 2007/64/ΕΚ(Μαυρομάτη Δ.,2007) αποτέλεσε εξ αρχής το άρθρο 95 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση(άρθρο 114 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης) κατά το οποίο το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αρμόδιο για την έκδοση οδηγιών με σκοπό την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών – μελών της ΕΕ καθώς επίσης μεριμνά και για την τήρηση της αρχής περί ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίων και πληρωμών, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 56 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση(άρθρο 63 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Το φάσμα το οποίο οφείλει να καλύψει το PSD είναι ιδιαίτερα μεγάλο, αφού οφείλει να εναρμονίσει τα συστήματα και τα μέσα πληρωμών , την αδειοδότηση των παρόχων υπηρεσιών και γενικότερα την καθιέρωση ενός κοινού και σύγχρονου συνόλου κανόνων που θα ισχύει για όλες τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών .Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό για το PSD αποτελεί το γεγονός ότι φέρει μεγάλο φορτίο βαρύτητας για τις υπηρεσίες άμεσης χρέωσης SEPA διότι ορίζει κοινούς κανόνες για την έγκριση και επιστροφή άμεσων πληρωμών. Τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν καταληκτική ημερομηνία ενσωμάτωσης της Ευρωπαϊκής Οδηγίας την 01/11/2009 στο εθνικό τους δίκαιο.

II.ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2007/64/ΕΚ

Η Οδηγία 2007/64/ΕΚ αποτελείται από 96 άρθρα και χωρίζεται σε 5 ενότητες. Κάθε ενότητα απαριθμείται από κάποια πεδία αποτελούμενα από άρθρα τα οποία δίνουν τις επιπρόσθετες πληροφορίες. Στην ενότητα ή καλύτερα στον τίτλο I (άρθρα 1-4) περιλαμβάνονται το αντικείμενο, το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας καθώς και κάποιιοι ορισμοί. Στον τίτλο II (άρθρα 5-29) γίνεται αναφορά στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών. Η ενότητα III (άρθρα 30-50) περιλαμβάνει κανόνες αναφορικά με την διαφάνεια των όρων

καθώς επίσης και υποχρεώσεις ενημέρωσης που οφείλει να παρέχει ο εκάστοτε πάροχος υπηρεσιών πληρωμής έναντι του χρήστη αυτών των υπηρεσιών πληρωμής(Κουτσούμπας Θ.,2008). Τέλος, ο τίτλος IV(άρθρα 51-85) και τα τελευταία εναπομείναντα άρθρα περιλαμβάνουν κάποιες τελικές διατάξεις.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν καταληκτική ημερομηνία ενσωμάτωσης της Ευρωπαϊκής Οδηγίας την 01/11/2009 στο εθνικό τους δίκαιο. Ωστόσο, μια τέτοια διαδικασία για την Ελλάδα αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρονοβόρα και ο Έλληνας νομοθέτης υιοθέτησε την Οδηγία στις 13/07/2010 με τον υπ'αριθμ. Νόμο 3862/2010.

ΠΙΛΟΜΗ ΤΟΥ Ν. 3862/2010

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί η Οδηγία 2007/64/EK αποτελείται από 96 άρθρα και χωρίζεται σε 5 ενότητες. Κάθε ενότητα απαριθμείται από κάποια πεδία αποτελούμενα από άρθρα τα οποία δίνουν τις επιπρόσθετες πληροφορίες. Στην ενότητα ή καλύτερα στον τίτλο I (άρθρα 1-4) περιλαμβάνονται το αντικείμενο, το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας καθώς και κάποιοι ορισμοί. Στον τίτλο II (άρθρα 5-29) γίνεται αναφορά στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών. Η ενότητα III (άρθρα 30-50) περιλαμβάνει κανόνες αναφορικά με την διαφάνεια των όρων καθώς επίσης και υποχρεώσεις ενημέρωσης που οφείλει να παρέχει ο εκάστοτε πάροχος υπηρεσιών πληρωμής έναντι του χρήστη αυτών των υπηρεσιών πληρωμής. Τέλος, ο τίτλος IV(άρθρα 51-85) και τα τελευταία εναπομείναντα άρθρα περιλαμβάνουν κάποιες τελικές διατάξεις. Η Οδηγία, λοιπόν,δεδομένου ότι είναι πλήρους εναρμόνισης και ενσωματωμένης στο εθνικό μας δίκαιο, υιοθετήθηκε με τον ν.3862/2010.Ο νόμος ακολουθεί κατά βάση τη δομή και τις ρυθμίσεις της Οδηγίας. Μάλιστα, η προγενέστερη Οδηγία 97/5/EK αναφορικά με τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων, για την οποία έγινε λόγος και σε αρχικό πεδίο, περιορίζονταν στα τραπεζικά εμβάσματα αλλά και στις διασυνοριακές πληρωμές. Για αυτό το λόγο, λοιπόν, κρίθηκε απαραίτητο να καταργηθεί και τη θέση της να πάρει η εν λόγω ευρωπαϊκή Οδηγία.

B.)ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παρ. 1 της Οδηγίας , η εν λόγω Οδηγία εφαρμόζεται στις υπηρεσίες πληρωμών που παρέχονται εντός των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αδιαμφισβήτητα, κάνοντας λόγο για υπηρεσίες πληρωμών , αυτές είναι οι ακόλουθες επιχειρηματικές δραστηριότητες:

1. Εκτέλεση πράξεων πληρωμής που τα χρηματικά ποσά σε αυτές καλύπτονται από τραπεζικό άνοιγμα για τον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών:
Α) εκτέλεση πράξης πληρωμής με κάρτα πληρωμής,
Β) εκτέλεση εντολών άμεσης χρέωσης.
2. Υπηρεσίες που καλύπτουν αναλήψεις μετρητών από λογαριασμό πληρωμών, καθώς και όλες οι δραστηριότητες που απαιτούνται για την τήρηση λογαριασμού πληρωμών.
3. Έκδοση και απόκτηση μέσων πληρωμών
4. Εμβάσματα: Στο ελληνικό δίκαιο δεν υπάρχει συγκεκριμένος ορισμός ή κάποιο εδάφιο που δίνει τον ορισμό του εμβάσματος. Η επικρατέστερη γνώμη θεωρεί ότι έμβασμα λογίζεται η αποστολή χρήματος σε συγκεκριμένο δικαιούχο. Η Οδηγία δίνει τον ορισμό του εμβάσματος και ορίζει ότι είναι μια απλή υπηρεσία πληρωμών που ουσιαστικά ο πληρωτής εμβάζει το ποσό στον πάροχο υπηρεσιών ή στο δικαιούχο.
5. Εκτέλεση πράξεων πληρωμής που η συγκατάθεση του πληρωτή για να γίνει μια πράξη πληρωμής, πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικής συσκευής και η πληρωμή γίνεται στον φορέα εκμετάλλευσης του συστήματος .

I.ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η Οδηγία και ο νόμος ,πέρα από το νομικό πλαίσιο εφαρμογής που διαθέτουν, εφαρμόζονται και στα συμβαλλόμενα μέρη μέσα στη σύμβαση συναλλαγής, δηλαδή στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών και στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών(Despina Mavrommati.,2008).

Αναλυτικότερα, ο **χρήστης υπηρεσιών πληρωμών**, σύμφωνα με την Οδηγία είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που πλέον χαρακτηρίζεται ως πληρωτής ή δικαιούχος, δηλαδή αποδέκτης της υπηρεσίας πληρωμής.

Επιπλέον, εφόσον αναφέρθηκε και παραπάνω, **πληρωτής** ορίζεται το κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο διατηρεί λογαριασμό πληρωμών και ουσιαστικά δίνει εντολή πληρωμής δεδομένου ότι διατηρεί λογαριασμό πληρωμών. Τέλος, ο **δικαιούχος** λογίζεται ως το νομικό ή φυσικό πρόσωπο αποδέκτης των χρηματικών ποσών. Χαρακτηρίζεται ως ο τελικός αποδέκτης της πράξης πληρωμής.

Αδιαμφισβήτητα και βάσει Οδηγίας, το πεδίο εφαρμογής των νέων διατάξεων απευθύνονται και σε καταναλωτές – ιδιώτες και σε επιχειρήσεις. Για αυτόν τον λόγο αξίζει να σημειωθεί ότι οι συνομοθέτες της Οδηγίας έλαβαν υπόψιν τις δυο αυτές κατηγορίες που είναι οι αποδέκτες της Οδηγίας και θέσπισαν διαφορετικό νομικό πλαίσιο προστασίας για κάθε μια εξ'αυτών.

II. ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ-ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Οδηγία 2007/64/EK και ο νόμος 3862/2010 δεν εφαρμόζεται στις εξής περιπτώσεις(Μαυρομάτη Δ.,2007):

1. Σε πράξεις πληρωμής μόνο με μετρητά, δηλαδή καταβολή χρηματικού ποσού από τον πληρωτή στον δικαιούχο, χωρίς ενδιάμεση παρέμβαση.
2. Σε πράξεις πληρωμής που πραγματοποιούνται μέσω εξουσιοδοτημένου εμπορικού αντιπροσώπου, οποίος είναι υπεύθυνος για την πώληση ή αγορά αγαθών του πελάτη ή του πληρωτή δικαιούχου.
3. Σε πράξεις πληρωμής που γίνονται υπό το πλαίσιο μη κερδοσκοπικής ή φιλανθρωπικής δραστηριότητας.
4. Σε επιχειρήσεις με αντικείμενο την μεταφορά συναλλάγματος.
5. Σε υπηρεσίες που βασίζονται σε μέσα που δύνανται να χρησιμοποιηθούν για την απόκτηση αγαθών ή υπηρεσιών σε συγκεκριμένη επαγγελματική στέγη που έχει ο εκδότης. Ουσιαστικά, γίνεται λόγος για τις προπληρωμένες κάρτες «giftcards» που χορηγούνται στους δικαιούχους με σκοπό την εξαργύρωση τους σε συγκεκριμένα καταστήματα του εκδότη ή για αγορά συγκεκριμένων αγαθών ή υπηρεσιών.
6. Σε πράξεις πληρωμής μεταξύ μητρικής και θυγατρικής εταιρείας ή εταιρειών, χωρίς ενδιάμεση παρέμβαση.
7. Σε πράξεις πληρωμής οι οποίες πραγματοποιούνται για ίδιο αντιπρόσωπων.
8. Στις πράξεις πληρωμής που βασίζονται σε αξιόγραφα όπως τα παρακάτω:
 - Έντυπα παραστατικά

- Έντυπες εντολές πληρωμών , όπως ορίζεται στη Σύμβαση της Γενεύης(7 Ιουνίου 1930), με την οποία θεσπίζεται το ενιαίο δίκαιο για τις συναλλαγματικές και τα γραμμάτια,
- Έντυπη επιταγή, όπως αυτή ορίζεται στην Σύμβαση της Γενεύης(19 Μαρτίου 1930) για τις επιταγές και τον νόμο περί συναλλαγματικής νομοθεσίας.

Γ.ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ PSD

Η Οδηγία 2007/64/EK σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών είχε σημειώσει σημαντική πρόοδο σχετικά με την ενοποίηση της αγοράς πληρωμών. Σύμφωνα με τα δεδομένα της έκθεσης της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, σημαντικοί τομείς της αγοράς και ιδιαίτερα οι πληρωμές μέσω καρτών καθώς και τα νέα μέσα πληρωμών δεν εμπίπτουν στις διατάξεις της Οδηγίας και κατ'επέκτασιν καθιστούν δύσκολο το έργο και την εφαρμογή της Οδηγίας.

Στις αρχές του 2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την λεγόμενη «Πράσινη Βίβλο»¹³ με κεντρικό θέμα τις πληρωμές εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω καρτών διαδικτύου. Τα έγγραφα αυτά περιγράφουν την κατάσταση που επικρατεί κατόπιν εφαρμογής της Οδηγίας, καθώς επίσης τονίζει τις ελλείψεις και τις αδυναμίες που πράγματι δυσχεραίνουν το έργο για την προσπάθεια ενοποίησης και ολοκλήρωσης της αγοράς. Αξίζει να σημειωθεί, ότι στόχος της Πράσινης Βίβλου είναι η έναρξη μιας διαδικασίας εντοπισμού λύσεων για την βελτιστοποίηση της αγοράς.

Μείζων στόχος για την αγορά είναι η δημιουργία μιας ενιαίας ψηφιακής αγοράς σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και ιδίως σε πράξεις πληρωμών που πραγματοποιούνται σε νόμισμα εκτός ευρώ.Έν γένει, απώτερος στόχο είναι η διευκόλυνση των καταναλωτών έτσι ώστε να χρησιμοποιούν μόνο ένα τραπεζικό λογαριασμό όπου και εάν βρίσκονται.

¹³ COM(2011) 941 Final της 11^{ης} Ιανουαρίου 2012 «εφεξής Πράσινη Βίβλος»

Δ.ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ PSD (Οδηγίας 2007/64/EK)

Σύμφωνα με τα εξετασθέντα στοιχεία των νομοθετικών οργάνων, δηλαδή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στις 20 Νοεμβρίου του 2012 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκανε αποδεκτές τις δυσκολίες που δυσχεραίνουν το έργο για τη δημιουργία μιας ενοποιημένης και ολοκληρωμένης αγοράς, ενώ παράλληλα αναγνώρισε τους στόχους που αναφέρονται και στην Πράσινη Βίβλο, και επιζητά τη λήψη νέων νομοθετικών μέτρων σε τομείς που αφορούν την πληρωμή με κάρτα, ενώ εντείνει την προσοχή σε συναλλαγές που πραγματοποιούνται μέσω διαδικτύου. Επι προσθέτως, ζητά τη μεταρρύθμιση του τρόπου διακυβέρνησης του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA).

Τον Ιούλιο του 2013, το ευρωπαϊκό νομοθετικό όργανο, δηλαδή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει ένα σύνολο νομοθετικών κανόνων για τις πληρωμές, και συνέκλινε στο συμπέρασμα ότι πρέπει να θεσπιστούν νέοι κανόνες. Αρχικά, απαιτούνταν νέες ισοδύναμες συνθήκες λειτουργίας ώστε να υπάρξει διευκόλυνση για τα νέα μέσα πληρωμών και παροχή προστασίας στους καταναλωτές.

Λαμβάνοντας, λοιπόν, υπόψιν τα παραπάνω η Επιτροπή ενέκρινε σκόπιμα την κατάργηση της Οδηγίας 2007/64/EK αναφορικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, και την αντικατάστασή της με νέα Οδηγία –Payment Service Directive II (εφεξής PSD 2).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

I. Η ΝΕΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η αναθεωρημένη Οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών(PSD2- Οδηγία 2015/2366/ΕΕ και υπό τον νόμο 4537/2018), προτάθηκε όπως ήδη έχει αναφερθεί, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιούλιο του 2013 και εγκρίθηκε από τα νομοθετικά όργανα το 2015, αποτέλεσε και αποτελεί ένα από τα πιο σύγχρονα μέτρα ανάμεσα στο πλήθος των νομοθετικών πράξεων που έχει εκδώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση έως τώρα, με στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών πληρωμών με απώτερους σκοπούς την επίτευξη σύγχρονων αποτελεσματικών, και οικονομικά προσιτών υπηρεσιών πληρωμών καθώς και να ενισχυθεί η προστασία των καταναλωτών και των επιχειρήσεων στην Ευρώπη.

Αδιαμφισβήτητα, είναι μια θεμελιώδης νομοθεσία η οποία άρχισε να ισχύει από τον Ιανουάριο του 2016.Πρόκειται, εξάλλου, για ένα προϊόν ανασκόπησης της αρχικής Οδηγίας,αφού ουσιαστικά ενσωματώνει και καταργεί την αρχική Οδηγία 2007/64/ΕΚ ή αλλιώς PSD 1, που όπως ήδη έχει αναλυθεί και εκτενέστερα προηγουμένως προβλεπόταν η νομική βάση για τη δημιουργία αγοράς σε όλο το φάσμα της ΕΕ ειδικότερα στον τομέα των πληρωμών. Η νέα Οδηγία προσαρμόζει τους κανόνες έτσι ώστε να καλύπτονται δυο στόχοι,αφενός μεν η διασφάλιση των καταναλωτών ως προς τις συναλλαγές τους βάσει κάποιων μέτρων, και αφετέρου δε να καλύπτονται οι καινοτόμες υπηρεσίες πληρωμών.

Τα νέα μέτρα θα υπόκεινται σε εποπτεία και κατάλληλους κανόνες , τα λεγόμενα RTS για τα οποία θα γίνει λόγος και στη συνέχεια. Στόχος ήταν και παραμένει ακόμη και στο παρόν να αυξήσει τον ανταγωνισμό στην ήδη ανταγωνιστική βιομηχανία και να δημιουργήσει ένα νέο ανταγωνιστικό και άκρως παραγωγικό και αποδοτικό εργασιακό περιβάλλον.

II. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΤΗΝ PSD 2

Η αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή Οδηγία καθορίζει και εφαρμόζει κοινό νομικό πλαίσιο τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους καταναλωτές κατά την πραγματοποίηση πληρωμών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) που περιλαμβάνει κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το κείμενο της Οδηγίας τονίζει και γνωστοποιεί ότι οι πελάτες έχουν δικαίωμα χρήσης των αποκαλούμενων παρόχων υπηρεσιών εκκίνησης πληρωμών (P.I.S.P.) και παρόχων υπηρεσιών πληροφοριών λογαριασμού (A.I.S.P.). Αυτές οι αλλαγές αναβαθμίζουν την

αγορά στις δραστηριότητες του ηλεκτρονικού εμπορίου και τη χρήση ηλεκτρονικών πληρωμών μέσω διαδικτύου και της κινητής τηλεφωνίας, καθώς και την άνοδο νέων τεχνολογικών εξελίξεων σχετικά με τους παρόχους πληρωμών λογαριασμών. Τούτο δε θα διευκολύνει τις πληρωμές μέσω διαδικτύου και κινητών τηλεφώνων και θα βοηθήσει τους πελάτες να διαχειριστούν τους λογαριασμούς και να προβούν σε καλύτερες καταναλωτικές κινήσεις.

Οι άλλες αλλά εξίσου αξιοσημείωτες αλλαγές που εισήγαγε η αναθεωρημένη Οδηγία 2015/2366/ΕΕ, μπορούν να ομαδοποιηθούν σε ορισμένα βασικά θέματα τα οποία θα αναλύσουμε εκτενέστερα και παρακάτω.

Οι αλλαγές είναι οι εξής:

- ❖ Αποδοτικότητα και ολοκλήρωση της αγοράς,
- ❖ Προστασία των καταναλωτών,
- ❖ Αύξηση ανταγωνισμού,
- ❖ Ασφάλεια πελατών/επιχειρήσεων,
- ❖ Επέκταση του πεδίου εφαρμογής σε όλα τα νομίσματα,
- ❖ Αλλαγές στο αρνητικό πεδίο εφαρμογής της αρχικής Ευρωπαϊκής Οδηγίας PSD1,
- ❖ Απαιτήσεις για έλεγχο ταυτότητας πελατών και ασφαλούς επικοινωνίας.

III. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ

Η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2015/2366/ΕΕ αποτελείται αθροιστικά από 104 άρθρα έναντι των 96 άρθρων που έχει η αρχική Οδηγία 2007/64/ΕΚ. Τα νέα 12 άρθρα, λοιπόν, που προστίθενται είναι τα εξής:

1. Άρθρο 14- Εισαγωγή διαδικτυακής πύλης από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών,
2. Άρθρα 36- 39- Δυνατότητα επαρκούς πληροφόρησης που παρέχονται στον πληρωτή και τον δικαιούχο για την πράξη πληρωμής, μετά την έναρξη της διαδικασίας:
Αναλυτικότερα, αμέσως μετά την παραλαβή της εντολής πληρωμής ο πληρωτής λαμβάνει από τον πάροχο πληρωμών τις εξής πληροφορίες:
 - Την ημερομηνία παραλαβής της εντολής πληρωμών,
 - Τη συναλλαγματική αξία που τυχόν χρησιμοποιήθηκε στην πράξη πληρωμής,
 - Το ποσό τυχόν επιβαρύνσεων,
 - Το ποσό της πράξης πληρωμής στο νόμισμα που έγινε η εντολή πληρωμής.Τα αντίστοιχα στοιχεία και τις αντίστοιχες πληροφορίες λαμβάνει και ο αποδέκτης της πληρωμής από τον πάροχο του,κατόπιν της εκτέλεσης της εντολής πληρωμής.

3. Άρθρο 41- Δυνατότητα επαρκούς πληροφόρησης που παρέχονται στον πληρωτή μετά την παραλαβή της εντολής πληρωμής:

Σύμφωνα με τα άρθρα 41 και 42 της αναθεωρημένης Οδηγίας και το άρθρο 39 του νόμου, οι διαθέσιμες παρεχόμενες πληροφορίες στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών είναι οι εξής :

A)Ως προς τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών:

Δίδονται πληροφορίες πάσης φύσεως , λεπτομέρειες και στοιχεία της εποπτικής αρχής, το μητρώο στο οποίο είναι καταχωρημένο το κάθε μέσο ταυτοποίησης,

B)Ως προς τις παρεχόμενες πληροφορίες:

Αναλυτική περιγραφή των κύριων χαρακτηριστικών της υπηρεσίας πληρωμών, οι διαδικασίες για την παροχή συγκατάθεσης για εκτέλεση της πληρωμής, διάρκεια και κόστος εκτέλεσης πληρωμής,

Γ)Επαρκής πληροφόρηση για χρεώσεις ,επιτόκια και συναλλαγματικές αξίας,

Δ)Αναφορικά με τη διαδικασία αποφυγής λαθών διόρθωσης ή και ανάκλησης εντολών αρμόζει να παρέχονται πληροφορίες για τη διαδικασία αναστολής της πράξης πληρωμής, επιστροφή χρημάτων και πλήρους ενημέρωσης για μη εγκεκριμένες ή λανθασμένες πράξεις.

Ε)Παροχή επαρκούς πληροφόρησης αναφορικά με το εφαρμοστέο δίκαιο και τους τρόπους επίλυσης διαφορών.

4. Άρθρο 58- Δυνατότητα πρόσβασης και χρήσης των πληροφοριών λογαριασμού πληρωμής από τρίτο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών,
5. Άρθρο 59- Δυνατότητα πρόσβασης και χρήσης των πληροφοριών λογαριασμού πληρωμής από τρίτους εκδότες μέσου πληρωμών,
6. Άρθρο 85- Απαιτήσεις ασφάλειας και κοινοποίηση συμβάντων,
7. Άρθρο 86- Εφαρμογή και υποβολή αναφορών,
8. Άρθρο 87- Εξακρίβωση ταυτότητας παρόχου,
9. Άρθρο 90- Επίλυση εσωτερικών διαφορών,
10. Άρθρο 93-Πράξεις εντολής πληρωμών κατ'εξουσιοδότηση,
11. Άρθρο 97- Πραγματοποίηση εξουσιοδότησης σε τρίτους παρόχους υπηρεσιών πληρωμής.

Αδιαμφισβήτητα, η PSD 2 είναι μια ανασκόπηση της αρχικής Οδηγίας. Σε γενικές γραμμές, ακολουθεί τη δομή της αρχικής Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2007/64/EK. Η PSD 2 στην ενότητα ή καλύτερα στον τίτλο I (άρθρα 1-4) περιλαμβάνονται το αντικείμενο, το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, τους ορισμούς και κάποιες εξαιρέσεις. Στον τίτλο II (άρθρα 5-30) διευκρινίζονται οι κανόνες αδειοδότησης, λειτουργίας και εποπτείας των ιδρυμάτων πληρωμών, όπως επίσης και οι κοινές διατάξεις για τους παρόχους υπηρεσιών γενικότερα. Ο τίτλος III (άρθρα 31-53) περιλαμβάνει τους κανόνες που ορίζουν τη διαφάνεια που πρέπει να διέπουν των όρων και τις απαιτήσεις ενημέρωσης για τις υπηρεσίες πληρωμών καθώς ορίζονται και οι υποχρεώσεις ενημέρωσης που πρέπει να δίδονται από τον φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών προς τον χρήστη και τελικό αποδέκτη των υπηρεσιών πληρωμών. Ο τίτλος IV (άρθρα 54-92) ρυθμίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αναφορικά με τις υπηρεσίες πληρωμών. Ο τίτλος V (άρθρα 93-94) αφορά τις πράξεις πληρωμών που πραγματοποιούνται κατ'εξουσιοδότηση, και κατ'επέκτασιν πράξεις πραγματοποιηθείσες από τρίτους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών είτε ιδρύματα πληρωμών. Τέλος, ο τίτλος (άρθρα 95-104) αφορά διατάξεις και τμήματα της αρχικής Οδηγίας που έχουν καταργηθεί, είτε αφορούν τελικές είτε μεταβατικές διατάξεις.

IV) ΑΡΝΗΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ-ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

Έως τώρα και σύμφωνα με την αρχική Οδηγία, στο άρθρο 3 γίνεται λόγος για συναλλαγές ή υπηρεσίες πληρωμών για τις οποίες δεν ισχύει η Οδηγία. Όπως έχει ήδη αναφερθεί και ως αρνητικό σημείο εφαρμογής, τούτη η αδυναμία καθιστά δύσκολο στους πληρωτές να αντιληφθούν σε ποια δραστηριότητα εμπίπτει κάθε κανονιστικό πλαίσιο. Επί προσθέτως, η PSD 1 στερούσε την προστασία των διατάξεων της Οδηγίας, αφού σε συνέχεια της απουσίας διευκρίνισης του κανονιστικού πλαισίου, οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών τείνουν να αυτοαξιολογούνται σχετικά με το κατά πόσο οι επιχειρηματικές τους δραστηριότητες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών.

Ακόμη μια σημαντική έλλειψη του άρθρου 3, είναι ότι ορισμένες πράξεις πληρωμών δεν ήταν συμβατές με τις διατάξεις της αγοράς. Αυτό γέννησε πιθανούς κινδύνους για την ασφάλεια στις υπηρεσίες πληρωμών και γενικότερα για τις συναλλαγές, έλλειψη προστασίας του καταναλωτή, άνισους όρους ανταγωνισμού.

Ειδικότερα, όμως, έχουμε τις εξής αλλαγές:

1. Αυτόματες Ταμειολογικές Μηχανές –ATM(Άρθρο 3 Παράγραφος ιε)

Σημαντική είναι η περίπτωση εξαίρεσης από το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, η δυνατότητα χρήσης ταμειολογιστικών μηχανών(Automated Teller Machines-ATM) , που είναι ανεξάρτητοι από τράπεζες ή άλλους πάροχους υπηρεσιών πληρωμών.

Σύμφωνα με δεδομένα της Τραπέζης της Ελλάδος, κάτι τέτοιο σχεδιάστηκε ως κίνητρο για την εγκατάσταση ATM σε απομακρυσμένες περιοχές ή αραιοκατοικημένες ώστε να χρεώνουν παραπάνω τέλη επί των ήδη υφιστάμενων τελών που καταβάλλουν στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών που εξέδιδαν κάρτες στους καταναλωτές. Εύλογα, λοιπόν, γίνεται αντιληπτό ότι αυτό οδηγεί στη μη-εφαρμογή της εν λόγω Οδηγίας με κύριο θέμα την ανασφάλεια και τη μη-προστασία των καταναλωτών. Ενθαρρύνει, παράλληλα, τους ήδη κατόχους-παρόχους ATM να επανασχεδιάσουν τα επιχειρηματικά τους σχέδια και να επιβάλλουν υψηλότερα τέλη απευθείας στους καταναλωτές. Προφανώς, λοιπόν, τούτο καταργείται με την αναθεωρημένη ευρωπαϊκή Οδηγία PSD 2.

2. Ο εμπορικός αντιπρόσωπος (Άρθρο 3 Παράγραφος β)

Η εξαίρεση του εμπορικού αντιπροσώπου άλλαξε με την αναθεωρημένη ευρωπαϊκή Οδηγία. Η εξαίρεση που θεσπίζει η υφιστάμενη Οδηγία χρησιμοποιείται για πράξεις πληρωμών που πραγματοποιούνται από πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου για λογαριασμό του δικαιούχου και του πληρωτή ή αντίστοιχα του πωλητή και του αγοραστή.

3. Πληρωμές μέσω τηλεπικοινωνιακής ή ηλεκτρονικής πληρωμής(Άρθρο 3 Παράγραφος ιβ)

Η Ευρωπαϊκή Οδηγία PSD 1 εξαιρεί και απορρίπτει ουσιαστικά από το πεδίο εφαρμογής της συγκεκριμένες πράξεις πληρωμών, όταν ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμής δεν πραγματοποιεί απλά τη συναλλαγή, αλλά χρεώνει και επί πρόσθετη αξία σε αυτά τα αγαθά και τις υπηρεσίες. Υπάρχει, λοιπόν, μεγάλη έλλειψη ασφάλειας δικτύου για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Επομένως, κρίθηκε αναγκαίο να περιοριστεί το πεδίο εφαρμογής της αρχικής Οδηγίας.

Η νέα διάταξη της παραγράφου ιβ εξαιρεί τις πληρωμές από τις οριζόμενες διατάξεις της Οδηγίας με προϋπόθεση ότι η χρηματική αξία κάθε πληρωμής δεν θα υπερβαίνει τα 50 ευρώ. Υπάρχει, λοιπόν, μια ιδιαίτερη αναφορά σε μικρο-πληρωμές σχετικά με το ψηφιακό περιεχόμενο, όπως ήχοι κλήσης, παιχνίδια, βίντεο, εφαρμογές.

4. Περιορισμένα Δίκτυα (Άρθρο 3 Παράγραφος ια)

Σύμφωνα με τον νόμο 4021/2011, το άρθρο 6 ορίζει ότι ο όρος περιορισμένα δίκτυα αναφέρεται σε πληρωμές που διενεργούνται με προπληρωμένα μέσα “giftcards” για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών.

Όπως προβλέπεται στην αρχική Οδηγία 2007/64/EK, οι πράξεις πληρωμών που καλύπτονται από την εξαίρεση του περιορισμένου δικτύου περιλαμβάνουν μεγάλο όγκο πληρωμών και προσφέρουν στους καταναλωτές προϊόντα και υπηρεσίες.

Με την αναθεωρημένη Οδηγία καθίσταται πιο συγκεκριμένη και γίνεται αναλυτικότερη η έννοια του περιορισμένου δικτύου και κυρίως των πράξεων πληρωμής που πραγματοποιούνται μέσω ειδικών προπληρωμένων μέσων. Ένα τέτοιο προπληρωμένο μέσον πληρωμών, θεωρείται ότι αξιοποιείται για την απόκτηση αγαθών ή υπηρεσιών ανεξάρτητα της γεωγραφικής του θέσης. Σε αυτήν την κατηγορία συγκαταλέγονται οι κάρτες για την πληρωμή καυσίμων, οι κάρτες για τα μέσα μεταφοράς.

V) ΝΕΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ (ΑΡΘΡΟ 4)

Η αρχική Οδηγία 2007/64/EK είχε αθροιστικά 30 ορισμούς, ενώ η αναθεωρημένη Οδηγία PSD 2 έχει 38 ορισμούς. Στο άρθρο 4 , λοιπόν, προστίθενται οι εξής ορισμοί:

- Πάροχος υπηρεσιών πληρωμών εξυπηρέτησης λογαριασμού:

Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών εξυπηρέτησης λογαριασμού είναι εκείνος ο οποίος παρέχει και τηρεί λογαριασμούς πληρωμής.

- Τρίτος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών:

Όταν γίνεται λόγος για τον ορισμό του τρίτου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, γίνεται λόγος για υπηρεσίες που βασίζονται στην πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών που παρέχονται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

- Υπηρεσία πληροφοριών λογαριασμού (accountinformationservice):

Η υπηρεσία πληροφοριών λογαριασμού είναι η υπηρεσία πληρωμών με την οποία δίδονται πληροφορίες προς τον χρήστη για έναν ή περισσότερους που τηρεί ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών.

- **Υπηρεσία έναρξης πληρωμής (payment initiation services-PI services):**

Η υπηρεσία έναρξης πληρωμής είναι η υπηρεσία η οποία επιτρέπει την πρόσβαση σε λογαριασμό πληρωμών , η οποία δίδεται από τρίτο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών. Σε αυτή τη διαδικασία ο πληρωτής δύνανται να συμμετέχει ενεργά στην διαδικασία επικαιροποίησης. Τούτο σημαίνει ότι ο πληρωτής μπορεί να συμμετέχει στην ενεργοποίηση πληρωμής ή ακόμη και στο λογισμικό του τρίτου παρόχου υπηρεσιών πληρωμής .

- **Αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη:**

Σε πρώτο πλάνο η διαδικασία είναι ειδικά σχεδιασμένη ώστε να προστατεύεται το απόρρητο των δεδομένων του πελάτη και κατ'ουσίαν η εξακρίβωση της ταυτότητας. Η διαδικασία για την εξακρίβωση της ταυτότητας ενός φυσικού ή νομικού προσώπου γίνεται με τη χρήση δυο ή περισσότερων στοιχείων που αφορούν κάτι το οποίο γνωρίζει ο χρήστης και είναι αποκλειστικά ένα ειδικό χαρακτηριστικό για εκείνον .

VI. ΝΕΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (ΑΡΘΡΟ 4)

Ο τομέας των πληρωμών μέσω διαδικτύου έχει υποδεχθεί νέους τύπους υπηρεσιών πληρωμών, μετά την έκδοση της οδηγίας 2007/64/EK.

Ειδικότερα, οι τρίτοι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών (Third Party Payment Service Providers- TPPSPs)¹⁴ έχουν εξελιχθεί, αφού πλέον δίνεται η δυνατότητα σε καταναλωτές και εμπόρους να λαμβάνουν υπηρεσίες χωρίς να περιέχονται στην κατοχή τους τα υπό μεταφορά χρηματικά ποσά. Οι υπηρεσίες αυτές διευκολύνουν τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται μέσω ηλεκτρικού εμπορίου, αφού δημιουργούν ουσιαστικά μια ηλεκτρονική γέφυρα ανάμεσα στην ιστοσελίδα του εμπόρου και της πλατφόρμας ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης του καταναλωτή, βασιζόμενοι ουσιαστικά επάνω στο μοντέλο πληρωμών στο διαδίκτυο βάσει των μεταφορών πίστωσης ή άμεσης χρέωσης. Οι τρίτοι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών διευκολύνουν τη διαδικασία των ηλεκτρονικών πληρωμών αφού αρχικά προσφέρουν υπηρεσίες χαμηλού κόστους αναφορικά με τις πληρωμές με κάρτες τόσο για τους εμπόρους όσο και για τους καταναλωτές, ενώ παράλληλα δίνουν τη δυνατότητα στους καταναλωτές να πραγματοποιήσουν τις αγορές τους ηλεκτρονικά και χωρίς να διαθέτουν πιστωτική κάρτα.

¹⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Δελτίο Τύπου 27.09.2017, Υπηρεσίες πληρωμών: Οι καταναλωτές θα επωφεληθούν από ασφαλέστερες και πιο καινοτόμες ηλεκτρονικές πληρωμές .

Ωστόσο, όμως, ένα νομικό θέμα το οποίο υπήρξε αμφιλεγόμενο ήταν ότι οι τρίτοι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών δεν υπόκεινται στην Οδηγία 2007/64/EK , κοινώς ως PSD 1 , και κατ'ουσίαν δεν εποπτεύονταν από κάποια αρμόδια εθνική αρχή. Η νέα Οδηγία , λοιπόν, αναγνωρίζει τους τρίτους παρόχους, κι προκειμένου να μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους είναι υποχρεωμένοι να έχουν άδεια , να είναι καταχωρημένοι στο μητρώο και να εποπτεύονται ως ιδρύματα πληρωμών.

VII.ΕΙΣΑΓΩΓΗΤΕΧΝΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (RTS)¹⁵

1)Στόχοι RTS

Οι παράγοντες της αγοράς χρειάζονται ειδικές απαιτήσεις για να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις στην PSD 2 . Για αυτό το σκοπό η αναθεωρημένη ευρωπαϊκή Οδηγία PSD 2 αναθέτει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την αρμοδιότητα να εγκρίνει νέα ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα(RTS) με βάση το σχέδιο που επέβαλλε η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών(EAT). Η Επιτροπή προέβη σε τροποποιήσεις και αυτό έγινε ώστε να υπάρξει μεγαλύτερη σαφήνεια και βεβαιότητα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών , τα μέτρα ασφαλείας που περιγράφονται στα νέα τεχνικά ρυθμιστικά πρότυπα (RTS) προέρχονται από δυο βασικούς στόχους της αναθεωρημένης ευρωπαϊκής Οδηγίας: 1) την ενίσχυση του ανταγωνισμού σε ένα ραγδαίως μεταβαλλόμενο περιβάλλον στην αγορά,2) τη διασφάλιση προστασίας των καταναλωτών.

Η προστασία των καταναλωτών επιτυγχάνεται με την αύξηση του επιπέδου ασφαλείας των πληρωμών. Αυτή άλλωστε είναι και η αιτία για την οποία τα νέα ρυθμιστικά πρότυπα εισήγαγαν απαιτήσεις ασφαλείας που πρέπει να τηρούν όσοι παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών. Οι τράπεζες και τα άλλα ιδρύματα πληρωμών συγκαταλέγονται στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών.

Αυτά τα πρότυπα ορίζουν τις απαιτήσεις για ισχυρό έλεγχο ταυτότητας πελατών. Προχωρώντας στον δεύτερο στόχο εφαρμογής των RTS, αυτός δεν είναι άλλος από την αύξηση του ανταγωνισμού και της καινοτομίας στην αγορά λιανικών πωλήσεων. Σε αυτό το πλαίσιο , το RTS περιλαμβάνει δυο νέους τύπους υπηρεσιών πληρωμών,τις λεγόμενες υπηρεσίες εκκίνησης πληρωμών και τις υπηρεσίες πληροφοριών λογαριασμού.

¹⁵ <https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/28310>

2) Ασφάλεια Εταιρικών Πληρωμών

Το RTS εξυπηρετεί την ασφάλεια των πληρωμών που πραγματοποιούνται σε “παρτίδες”.

Ουσιαστικά, αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο οι περισσότερες επιχειρήσεις πραγματοποιούν μαζικές πληρωμές αντί για μια μεμονωμένη.

3) Προστασία προσωπικών δεδομένων

Οι κάτοχοι λογαριασμού μπορούν να ασκούν τον έλεγχο της διαβίβασης των προσωπικών τους δεδομένων τόσο στο πλαίσιο της PSD2 όσο και της οδηγίας για τη προστασία των δεδομένων (σύμφωνα με τον κανονισμό γενικής προστασίας δεδομένων ή το GDPR από τις 25 Μαΐου 2018). Επιπλέον οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να έχουν πρόσβαση και να επεξεργάζονται μόνο τα προσωπικά δεδομένα που είναι απαραίτητα για την παροχή των υπηρεσιών που έχει προσφέρει ο καταναλωτής.

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, η PSD2 ρυθμίζει την παροχή νέων υπηρεσιών πληρωμών που απαιτεί πρόσβαση στα δεδομένα των χρηστών πληρωμών. Όταν ένας καταναλωτής επιδιώκει να επωφεληθεί από τις νέες υπηρεσίες πληρωμών, θα πρέπει να ζητήσει ρητά την υπηρεσία απ τον σχετικό πάροχο. Οι πάροχοι των υπηρεσιών πληρωμών πρέπει να ενημερώνουν τους πελάτες τους σχετικά με τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων τους, επίσης οφείλουν να συμμορφώνονται με τα δικαιώματα των άλλων πελατών, βάσει κανόνων προστασίας δεδομένων. Όλοι οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, όπως πιστωτικά ιδρύματα, ιδρύματα πληρωμών ή νέοι πάροχοι οφείλουν να συμμορφώνονται με τους κανόνες προστασίας δεδομένων όταν επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για υπηρεσίες πληρωμών.

4) TPPs και πρόσβαση

Η Ευρωπαϊκή οδηγία απαγορεύει τα TPPs να έχουν πρόσβαση σε άλλα δεδομένα του λογαριασμού πληρωμών πελατών πλην όσων έχουνε εξουσιοδοτηθεί ρητά από τον πελάτη. Βάσει αυτών των νέων κανόνων δεν θα είναι πλέον εφικτή η πρόσβαση στα δεδομένα του πελάτη μέσω της χρήσης των τεχνικών «Απόξεσης οθόνης». Σαφέστατα όταν γίνεται λόγος για απόξεση οθόνης σημαίνει ότι η πρόσβαση στα δεδομένα του πελάτη πραγματοποιείται μέσω της διεπαφής αυτού με τη χρήση ειδικών διαπιστευτηρίων ασφαλείας. Μέσω της απόξεσης οθόνης, δηλαδή της επαφής με την οθόνη, τα TPPs μπορούν να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα των πελατών χωρίς παραπάνω αναγνώριση. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να σημειωθεί ότι τα πιστωτικά ιδρύματα θα δημιουργήσουν ένα σύστημα επικοινωνίας διευκολύνοντας με

αυτό το τρόπο την διεπαφή ηλεκτρονικών τραπεζών και των πελατών τους. Το σύστημα αυτό θα επιτρέψει και στις τράπεζες και τα TPPs να αναγνωρίσουν ο ένας τον άλλο και να υπάρχει μια ασφαλής ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ τους.

Το μείζον ζήτημα είναι αν κατά τη μεταβατική χρονική περίοδο, δηλαδή μεταξύ της ημερομηνίας εφαρμογής της PSD2 (13-1-2018) και της ημερομηνίας εφαρμογής των RTS (έως Σεπτέμβριο 2019). Οι φορείς της αγοράς πληρωμών χρειάζονται αυτή τη μεταβατική περίοδο για να αναβαθμίσουν αυτά τα συστήματα ασφαλείας των πληρωμών τους ώστε να πληρούν τις απαιτήσεις των RTS. Αυτό σημαίνει ότι οι διατάξεις τις PSD2 σχετικά με την αυθεντικότητα του πελάτη και την ασφαλή επικοινωνία οι οποίες καθορίζονται απευθείας στο RTS δεν θα ισχύουν αμέσως, ουσιαστικά η εφαρμογή των μέτρων ασφαλείας όπως διευκρινίζεται στα άρθρα 65,66,67 της PSD2 αναβάλλεται μέχρι να τεθεί σε εφαρμογή το RTS. Ωστόσο τα μέρη των άρθρων 65,66,67 τα οποία θα αναλυθούν παρακάτω ισχύουν ήδη από τις 13 Ιανουαρίου 2018, δηλαδή από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της PSD2.

5) ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΡΘΡΩΝ 65,66,67

Οι τροποποιήσεις θα εναρμονίσουν και θα απλοποιήσουν ουσιαστικά τους κανόνες για την ευθύνη σε περίπτωση μη εγκεκριμένων πράξεων, παρέχοντας τη μέγιστη ενισχυμένη προστασία των χρηστών, των υπηρεσιών πληρωμών. Ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει το γεγονός ότι το μέγιστο ποσό, όπου ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών μπορεί να υποχρεωθεί να καταβάλει σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, θα μειωθεί από το τρέχον ποσό των 150€ σε 50€.

Επιστροφές χρημάτων για πράξεις πληρωμής οι οποίες κινούνται από δικαιούχο η μέσω αυτού (άρθρο 67)

Ο κανόνας αυτός κάνει ξεκάθαρο το δικαίωμα επιστροφής για τις πράξεις χρέωσης υπό τη προϋπόθεση ότι το αγαθό ή η υπηρεσία που παρέχεται δεν έχει ακόμη καταναλωθεί. Βάσει των θεσπισμένων νομοθετικών κανόνων, εφαρμόζονται διαφορετικοί κανόνες σε θέματα επιστροφής χρημάτων για τις άμεσες χρεώσεις.

VIII) ΠΑΡΟΧΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 της αρχικής οδηγίας αναφορικά με τις υπηρεσίες πληρωμών, οι επιχειρήσεις που λογίζονται ως πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών είναι οι εξής:

1. Γραφεία ταχυδρομικών επιταγών, τα οποία εξουσιοδοτούνται βάσει της εθνικής νομοθεσίας να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών.
2. Ιδρύματα έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος, υπό την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 της οδηγίας 2009/110/EK η οποία κατήργησε την οδηγία 2000/46/EK. Η οδηγία 2009/110/EK ενσωματώθηκε στην Ελληνική έννομη τάξη με το νόμο 4021/2011 (άρθρα 9-30)
3. Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες όταν δεν ενεργούν υπό την ιδιότητα τους ως νομισματικές τράπεζες.
4. Πιστωτικά ιδρύματα υπό την έννοια του άρθρου 4 Παρ 1 του κανονισμού 575/2013/ΕΕ. Στην έννοια των πιστωτικών ιδρυμάτων συμπεριλαμβάνονται και τα υποκαταστήματα των τραπεζών τα οποία εδρεύουν βάσει του καταστατικού τους εκτός Ελλάδος.
5. Ιδρύματα πληρωμών:

Η αρχική ευρωπαϊκή οδηγία εισήγαγε μια νέα κατηγορία επιχειρήσεων που μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών, τα λεγόμενα ιδρύματα πληρωμών (Payment Institutions) για την ορθή λειτουργία των ιδρυμάτων πληρωμών η PSD όρισε συγκεκριμένες προϋποθέσεις ίδρυσης, αδειοδότησης, λειτουργίας και εποπτείας στα άρθρα 5-28. Ειδικότερα:

a) Αδειοδότηση:

Τα ιδρύματα πληρωμών για να λάβουν άδεια λειτουργίας πρέπει να υποβάλουν αίτηση προς τις αρμόδιες αρχές (για την Ελλάδα είναι η ΤτΕ). Η σχετική αίτηση κατατίθεται μαζί με κάποια απαραίτητα στοιχεία για το εκκολαπτόμενο ίδρυμα πληρωμών, όπως πρόγραμμα δραστηριοτήτων σχετικά με τα είδη πληρωμών που θα παρέχει το ίδρυμα πληρωμών, το πλήρες επιχειρηματικό σχέδιο με προϋπολογισμό τριών ετών, απόδειξη ύπαρξης αρχικού κεφαλαίου, περιγραφή οργάνωσης διακυβέρνησης και εσωτερικών ελέγχων, πλήρης στοιχεία των προσώπων που έχουν συμμετοχή στο κεφάλαιο του ιδρύματος, στοιχεία των διευθυντικών στελεχών και υπεύθυνων διαχείρισης και γενικότερα κάθε άλλη προϋπόθεση ώστε να αποδειχθεί και να διασφαλιστεί η πληρότητα και η ασφάλεια των οιοδήποτε ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Η άδεια δεν δίνεται εάν οι αρμόδιες αρχές δηλαδή εάν η τράπεζα της Ελλάδος δεν πειστεί ως προς την καταλληλότητα των μετόχων και των λοιπών στοιχείων που επρόκειτο να εκπροσωπεί η εταιρεία, επιπλέον η άδεια λειτουργίας χορηγείται μόνο σε νομικά πρόσωπα

που έχουν εγκατεστημένη την έδρα τους σε κράτος μέλος της ΕΕ. Η άδεια καταχωρείται σε ειδικό δημόσιο μητρώο ιδρυμάτων πληρωμών.¹⁶ Εκεί γίνεται λόγος για τις κατηγορίες υπηρεσιών που παρέχει το ίδρυμα.

Αξιοσημείωτο παραμένει το γεγονός ότι η ύπαρξη μητρώου, δεδομένου ότι αυτό είναι διαθέσιμο στο κοινό και προσβάσιμο ηλεκτρονικά, δημιουργεί συνθήκες διαφάνειας.

Σύμφωνα με την εξουσιοδότηση του ν.3862/2010, η Τράπεζα της Ελλάδος έχει εκδώσει την υπ'αριθμ. Πράξη Διοικητή 2628/30.09.2010 στην οποία ρυθμίζονται τα στοιχεία και οι προϋποθέσεις για να δοθεί άδεια λειτουργίας στα ιδρύματα πληρωμών.

Κατόπιν άντλησης στοιχείων από την ΠΔ/ΤΕ 2628/30.09.2010, σύμφωνα με αυτήν, ρυθμίζονται τα εξής ζητήματα:

Α.Οι κανόνες εποπτείας που διέπουν τη λειτουργία των ιδρυμάτων πληρωμών, καθώς και όλα τα απαραίτητα στοιχεία που υποβάλλονται σταδιακά από την τράπεζα της Ελλάδος.

Β.Ο τρόπος κάλυψης του αρχικού κεφαλαίου για τη σύσταση του ιδρύματος πληρωμών

Γ.Τα απαραίτητα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την καταλληλότητα των συμμετεχόντων και διευθυντικών στελεχών των ιδρυμάτων πληρωμών

Δ.Η άσκηση των πρόσθετων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιούν τα ιδρύματα πληρωμών πέραν όσων έχουν δηλώσει καταστατικό λειτουργίας για την ίδρυση του ιδρύματος πληρωμών.

Ε.Ο τρόπος για την οποιαδήποτε ενημέρωση του μητρώου των ιδρυμάτων πληρωμών που εδρεύουν στην Ελλάδα.

b) Αρχικό κεφάλαιο σύστασης ιδρύματος πληρωμών

Όπως ορίζεται, για να δοθεί από τη τράπεζα της Ελλάδος η έγκριση για τη λειτουργία ενός ιδρύματος πληρωμών, σημαντικό ρόλο παίζει και το αρχικό κεφάλαιο το οποίο ορίζεται ως εξής:

Α)Εφόσον παρέχει μόνο υπηρεσίες εμβασμάτων, με ελάχιστο ποσό αρχικού κεφαλαίου 20.000€

Β)Εφόσον,παρέχει υπηρεσίες για την εκτέλεση πράξεων πληρωμής που η συγκατάθεση του πληρωτή, για να πραγματοποιηθεί μια πράξη πληρωμής, δίνεται μέσω ψηφιακής συσκευής και η πληρωμή γίνεται στον φορέα εκμετάλλευσης του δικτύου, ο οποίος ενεργεί ως μεσάζων, τότε το ελάχιστο κεφάλαιο ορίζεται στα 50.000€

Γ) Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις πρέπει να είναι 125.000€

¹⁶ <https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/SupervisedInstitutions/default.aspx>

α) Σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 28 της οδηγίας, τα ιδρύματα πληρωμών πέραν των καθιερωμένων υπηρεσιών που παρέχουν, δύνανται να παρέχουν κι άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες όπως υπηρεσίες συναλλάγματος, φύλαξης, αποθήκευσης, επεξεργασίας δεδομένων.

Το ίδρυμα πληρωμών μπορεί να ασκεί τις δραστηριότητες για τις οποίες έχει λάβει σχετική άδεια και μέσω αντιπροσώπων υπό τη βασική προϋπόθεση ότι το εκάστοτε ίδρυμα πληρωμών θα γνωστοποιήσει στις αρμόδιες αρχές τα πλήρη στοιχεία του αντιπροσώπου.

Επιπλέον, τα ιδρύματα πληρωμών μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών εφόσον αυτές είναι επικουρικές πράξεις πληρωμών (Μαυρομάτη Δ., 2007). Διευκρινίζεται όμως ότι τα ποσά αυτά δεν προέρχονται από όσα περιήλθαν στο ίδρυμα πληρωμών για τη διενέργεια άλλων πράξεων. Ωστόσο, μια μείζονος σημασίας διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι ανάμεσα στα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και στα ιδρύματα πληρωμών δεν υπάρχει δυνατότητα έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος αφού αυτή τη δυνατότητα την έχουν μόνο οι τράπεζες (πιστωτικά ιδρύματα).

β) Σύμφωνα με την αναθεωρημένη ευρωπαϊκή οδηγία τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να ορίσουν τις αρμόδιες αρχές οι οποίες θα είναι υπεύθυνες για την χορήγηση της άδειας λειτουργίας των ιδρυμάτων πληρωμών, καθώς επίσης και για την εποπτεία τους. Όπως ορίζεται, οι αρμόδιες αρχές που θα ασκούν την εποπτεία θα πρέπει να ζητούν από τα ιδρύματα πληρωμών πάσης φύσεως πληροφορία ή στοιχείο που έχει σχέση με την άσκηση δραστηριοτήτων τους, καθώς επίσης και να κάνουν συστάσεις σε περίπτωση που διαπιστώσουν παρατυπία. Τέλος, οι αρμόδιες αρχές που ασκούν την εποπτεία συνεργάζονται με την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες και στην περίπτωση της χώρας μας η ΤτΕ είναι η αντίστοιχη εποπτική αρχή (άρθρο 20).

Ε) Ιδρύματα Πληρωμών

Η δημιουργία των ιδρυμάτων πληρωμών έχει ως στόχο την τόνωση του ανταγωνισμού και την μείωση των τιμών των υπηρεσιών πληρωμής, αφού οι τράπεζες έπαψαν πλέον να έχουν το μονοπώλιο στην συγκεκριμένη παροχή υπηρεσιών. Τα ιδρύματα πληρωμών που έχουν ήδη αδειοδοτηθεί και λειτουργούν στην Ελλάδα είναι τα εξής :

1. Access Payment Services Ίδρυμα Πληρωμών ΑΕ,
2. ΑΡΓΩ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΑΕ,
3. EVERYPAY ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΑΕ,
4. INTEL ΕΞΠΡΕΣ ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΑΕ,

5. ΚΜΤ ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΑΕ,
6. NBL MONEY TRANSFEE ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΑΕ,
7. SMART PAY SERVICES ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΕ,
8. WORLD BRIDGE-ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΑΕ,
9. INTERNATIONAL EXPRESS REMITTANCE ΙΔΡΥΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΑΕ.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Α) ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΧΑΡΗ ΣΤΗΝ PSD 2

i. Εισαγωγή των εταιρειών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας -Fintech

Η αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή Οδηγία PSD 2 πέραν των αλλαγών που έφερε στον αμιγώς χρηματοπιστωτικό κλάδο αναφορικά με τις υπηρεσίες πληρωμών και την εγκαθίδρυση των ιδρυμάτων πληρωμών, εισήγαγε ένα νέο μοντέλο χρηματοοικονομικής τεχνολογίας. Λόγος γίνεται, λοιπόν, για τις λεγόμενες εταιρείες FinTech (Aaron M. Rivadeneyra F. and Sohal S., 2017).

Η λέξη FinTech προέρχεται από την σύντμηση των αγγλικών όρων «Financial Technology» και σημαίνει χρηματοοικονομική τεχνολογία (PwC, 2016). Πρόκειται για έναν γενικό όρο ο οποίος καλύπτει ολόκληρο το φάσμα παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, συντελώντας έτσι στην δημιουργία μιας νέας σειράς επιχειρηματικών μοντέλων, εφαρμογών, προϊόντων (νέα συστήματα πληρωμών, αυτοματοποιημένες επενδυτικές συμβουλές) και κατ' ουσίαν δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ως τράπεζα χρηματοοικονομικής τεχνολογίας ορίζεται κάθε τράπεζα η οποία βασίζεται στην τεχνολογική καινοτομία για την παραγωγή και τη διάθεση τραπεζικών προϊόντων. Η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα σε μια συστημική τράπεζα και μια τράπεζα χρηματοοικονομικής τεχνολογίας έγκειται στο ποσοστό βαρύτητας που δίνεται στην αξιοποίηση της τεχνολογίας. Σαφέστατα, πολλές παραδοσιακές τράπεζες προσφεύγουν σε εταιρείες χρηματοοικονομικής τεχνολογίας συμπράττοντας μαζί τους ή ακόμη εξαγοράζοντας ένα ποσοστό τους ή ολόκληρη την εταιρεία, ώστε να ενισχύσουν αφενός μεν τις ικανότητές τους και αφετέρου δε να μην χάσουν τη θέση τους στον χρηματοπιστωτικό κλάδο.

Ως FinTech μπορούν να λειτουργήσουν τράπεζες, ασφαλιστικές επιχειρήσεις ή και διαχειριστές ενεργητικού και υπόκεινται και στην αντίστοιχη εποπτεία (WEF, World Economic Forum, 2015). Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, οι αρμόδιες εθνικές αρχές είναι υπεύθυνες για την εποπτεία των ιδρυμάτων αυτών.

Οι 10 καλύτερες εταιρίες ανα το κόσμο σε επενδύσεις του Fintech

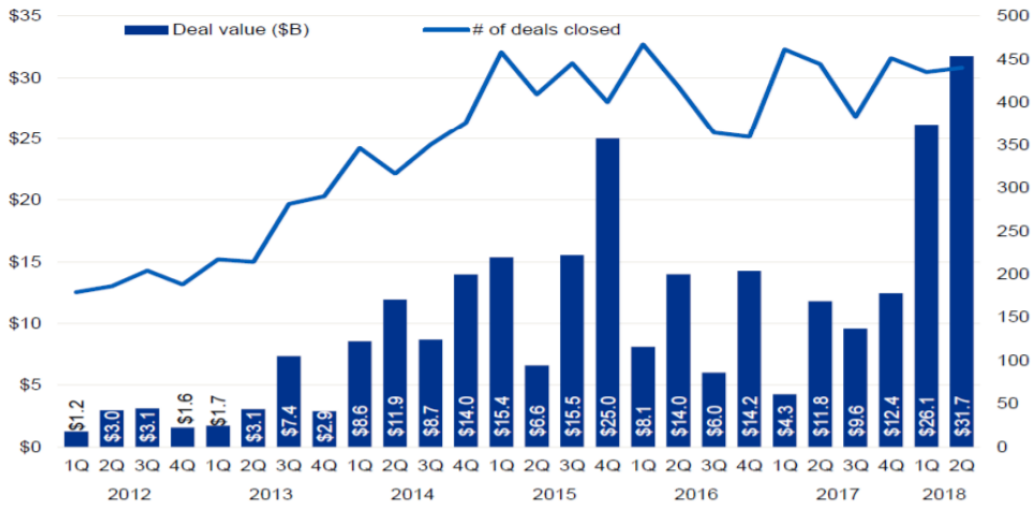
1 Ant Financial — \$14B, Hangzhou, China
Institutional/B2B
<i>Series C</i>	6 IRIS Software Group — \$1.8B, Datchet, UK
Institutional/B2B
<i>Buyout</i>
2 WorldPay — \$12.9B, London, UK
Payments/transactions
<i>M&A</i>	7 PowerPlan — \$1.1B, Atlanta, GA
Institutional/B2B
<i>M&A</i>
3 Nets — \$5.5B, Ballerup, Denmark
Payments/transactions
<i>Buyout</i>	8 Cayan — \$1.05B, Boston, MA
Payments/transactions
<i>M&A</i>
4 Blackhawk Network Holdings — \$3.5B, Pleasanton, CA
Payments/transactions
<i>Buyout</i>	9 OpenLink Financial — \$1B, Uniondale, NY
Investment banking/capital markets
<i>Buyout</i>
5 iZettle — \$2.2B, Stockholm, Sweden
Payments/transactions
<i>M&A</i>	10 Nordax Group — \$788M, Stockholm, Sweden
Institutional/B2B
<i>Buyout</i>

Source: Pulse of Fintech 2018, Global analysis of investment in fintech, KPMG International (data provided by PitchBook) 9 July, 2018. Data as of 30 June 2018.

Οι 10 καλύτερες ανά τον κόσμο σε επενδύσεις FinTech (KPMG,2018)

Σύμφωνα με έρευνα της KPMG , το πρώτο εξάμηνο του 2018 ανέδειξε κάποιες βασικές δραστηριότητες και τάσεις στην αγορά FinTech παγκοσμίως. Το 2018 παρατηρήθηκε ένα δυνατό ξεκίνημα για την αγορά αυτών. Η ραγδαία αύξηση της δραστηριότητας τους ήταν η απόρροια δυο μεγάλων συμφωνιών:1) τα 14 δισεκατομμύρια από την AntFinancial, 2) και την εξαγορά της WorldPay από την Vantiv για 12,9 δις δολάρια. Μάλιστα, σε παγκόσμιο επίπεδο οι επενδύσεις FinTech έφτασαν 57,9 δις το 1^ο εξάμηνο του 2018.

Global investment activity (VC, PE and M&A) in fintech companies 2012 – 30 June 2018

Source: Pulse of Fintech 2018, Global analysis of investment in fintech, KPMG International (data provided by PitchBook) 9 July, 2018.

Παγκόσμια Επενδυτική Δραστηριότητα 2012-2018(KPMG,2018)

Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα, οι παγκόσμιες επενδύσεις FinTech έχουν παρουσιάσει ιδιαίτερη αύξηση. Η μπλε γραμμή είναι οι συμφωνίες που έχουν γίνει και έχουν αυξητική τάση αν και παρακολουθούνται διακυμάνσεις ανά τα χρόνια. Συμπερασματικά, μπορεί να ειπωθεί ότι ο μικρός αριθμός των συμφωνιών υψηλής επενδυτικής αξίας φανερώνει συμμετοχή μεγάλων εταιρειών, ενώ ο μεγάλος αριθμός συμφωνιών χαμηλής επενδυτικής αξίας φανερώνει συμμετοχή χαμηλού οικονομικού βεληνεκούς εταιρειών

ii.Οι παρεχόμενες υπηρεσίες FinTech

Οι βασικές υπηρεσίες που παρέχουν οι FinTech είναι οι πληρωμές (ηλεκτρονικές πληρωμές και mobile wallets), υπηρεσίες διαχείρισης επενδύσεων, υπηρεσίες δανειοδότησης και υπηρεσίες αυτοματοποιημένου ελέγχου χρηματοοικονομικών συναλλαγών και επικοινωνίας με τους πελάτες (robo- advisors)(Panetta,2018).

iii.FinTech που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα

Ο κλάδος των εταιρειών FinTech στην Ελλάδα βρίσκεται σε αρχικά στάδια διαμόρφωσης.

Σύμφωνα με στοιχεία της Τραπέζης Ελλάδος, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, στην Ελλάδα λειτουργούν 9 αδειοδοτημένα ιδρύματα πληρωμών και 2 αδειοδοτημένα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος (Viva και Tora Wallet). Η Viva αποτελεί ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα παροχής FinTech υπηρεσιών αφού όπως καταγράφεται συναλλάσσεται με 60.000

επιχειρήσεις και 280.000 ιδιώτες. Μάλιστα, η Praxia Bank (πρώην Credicom) αποτελεί ανερχόμενη δύναμη τράπεζας στην Ελλάδα.

Σε διεθνές επίπεδο, ορισμένες εταιρείες FinTech είναι οι εξής : Revolut, Stripe, Coinbase, iZettle, Funding Circle, ενώ παράλληλα κολοσσοί στον χώρο της τεχνολογίας δημιούργησαν τις δικές τους FinTech υπηρεσίες. Η Amazon δημιούργησε το 2011 την υπηρεσία Amazon Lending , η οποία μπορεί ως εταιρεία χρηματοοικονομικής τεχνολογίας να παρέχει δάνεια βραχείας σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν τα προϊόντα τους μέσω της πλατφόρμας Amazon.

Το Facebook έχει υλοποιήσει την υπηρεσία Friend-to-FriendPayment , η οποία υποστηρίζει την μεταφορά κεφαλαίων μεταξύ της πλατφόρμας Messenger.

Παράλληλα, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας Ελλάδος(Σεπτέμβριος 2018) έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον πάνω από 375 ιδρύματα πληρωμών για την ενασχόληση με παροχή υπηρεσιών τύπου FinTech. Αντίστοιχα υπάρχουν και πολλές FinTech του εξωτερικού που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα είναι η Revolut, η οποία αναφέρθηκε και νωρίτερα , και άνοιξε τοπικό γραφείο στην χώρα μας το 2018 και συγκέντρωσε αρκετούς χρήστες στην Ελλάδα.

Στον κλάδο των εταιρειών αυτών δραστηριοποιούνται και εταιρείες πληροφορικής. Ο όμιλος ΟΤΕ ανακοίνωσε πως μέσω της θυγατρικής του εταιρείας(CosmotePayments) δύναται να παρέχει υπηρεσίες πληρωμών . Ενώ εταιρείες όπως η Netlink, Billit, Impact παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτρονικής τιμολόγησης καθώς και υπηρεσίες πληρωμών, Τούτο δε από λογιστικής απόψεως θα μειώσει και τη φοροδιαφυγή, αφού η πλατφόρμα των τιμολογίων εσόδων - εξόδων θα είναι συνδεδεμένη με την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ).

Παρόλα αυτά , όμως, στην Ελλάδα υπάρχει πληθώρα προβλημάτων που δυσχεραίνουν το έργο ανάπτυξης των εταιρειών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας.

Αρχικά,λοιπόν, το δυσχερές οικονομικό περιβάλλον, σε συνδυασμό με την μικρή ελληνική αγορά , καθώς και η οικονομική κρίση , όλα αυτά επηρέασαν τους τρόπους στήριξης και ανάπτυξης των υπηρεσιών των εταιρειών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας.

iv.FinTech και εθνικό επίπεδο

Στην Ελλάδα δυο από τις τράπεζες παρουσιάζουν ανάπτυξη και ιδιαίτερη κινητικότητα στην παροχή σύγχρονων ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Αυτές είναι η Εθνική και η Eurobank.

Μάλιστα, η Eurobank έχει 8 λειτουργίες Banking API , ενώ η Εθνική Τράπεζα έχει κυκλοφορήσει την πλατφόρμα i-Bank , ενώ επενδύει σε νέες startups μέσω του NBG Business Seeds.

Αδιαμφισβήτητα, χάρη στην αναθεωρημένη Οδηγία PSD 2 , οι εταιρείες αυτές αποτελούν έναν αναδυόμενο κλάδο στις χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις φέρνοντας θετικά στοιχεία σε εθνικό επίπεδο. Αρχικά,λοιπόν, ενισχύεται οικονομικά από την ανάπτυξη ενός νέου ψηφιακού κλάδου, ενώ έχουμε και αύξηση των επενδύσεων. Επίσης, υπάρχει μείωση της οικονομικής δυσμορφίας. Ενώ, υπάρχει και βελτίωση της χρηματοδότησης των μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ενίσχυση της απασχόλησης λόγω των startup επιχειρήσεων.

v.Προτάσεις για ανάπτυξη του κλάδου στην Ελλάδα

Ο απώτερος σκοπός για τη δημιουργία του κλάδου των FinTech είναι η δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος που θα επιτρέπει τη δραστηριοποίηση επενδυτών προς τις FinTech όσο και την δραστηριοποίηση των ψηφιακών αυτών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Ουσιαστικά η ανάπτυξη του κλάδου για τις FinTech βασίζεται σε 4 βασικούς πυλώνες(Ciszewski S., Barberis J.,2016) :

- Ενίσχυση της ανάπτυξης ψηφιακών χρηματοοικονομικών δεξιοτήτων,
- Τόνωση της ζήτησης FinTech υπηρεσιών,
- Τόνωση της προσφοράς FinTech υπηρεσιών
- Εγκαθίδρυση κανονιστικού και ρυθμιστικού πλαισίου.

Είναι ιδιαίτερα σημαντική η δημιουργία μιας υπηρεσίας εποπτείας FinTech στην Τράπεζα της Ελλάδος, όπως υπάρχουν αντίστοιχα στα ιδρύματα πληρωμών. Μάλιστα τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο , στην Γαλλία το 2016 ,την Ιρλανδία , το Ηνωμένο Βασίλειο οι ρυθμιστικές αρχές δημιούργησαν μια υπηρεσία ανάπτυξης, παρακολούθησης και διαμόρφωσης νομοθεσίας για τις FinTech.

Για την τόνωση της προσφοράς για εταιρείες χρηματοοικονομικής τεχνολογίας προτείνεται η θέσπιση ενός sandbox περιβάλλοντος για τις νέες FinTech. Σαφώς, ο όρος sandbox περιβάλλον περιγράφει ένα εικονικό περιβάλλον που παρέχει ελαστικούς-ρυθμιστικούς περιορισμούς σε τέτοιες εταιρείες.

Αναλυτικότερα, τα πλεονεκτήματα λειτουργίας σε ένα sandbox περιβάλλον από ρυθμιστικές αρχές που τα έχουν ήδη εφαρμόσει είναι τα εξής:

- Καθίσταται δυνατή η δοκιμή περισσότερων καινοτόμων ψηφιακών υπηρεσιών και ουσιαστικά η βελτίωση τους πριν την εισαγωγή τους στην αγορά,
- Υπάρχει υποβοήθεια μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών και των ψηφιακών εταιρειών,
- Γίνονται αντιληπτές θεσμικές και ρυθμιστικές προκλήσεις για απρόσκοπη λειτουργία του κλάδου,
- Δίνεται η ευκαιρία σε startupFinTech να χρηματοδοτούνται.

Παράλληλα, με τη σύσταση ενός sandbox περιβάλλοντος προτάθηκε η ανάπτυξη ενός μηχανισμού στήριξης των FinTech(InnovationHub) κατά τη διαδικασία αδειοδότησης και χρήσης ψηφιακού μετασχηματισμού (χρήση κατάλληλων προτύπων). Δηλαδή, προτείνεται ένα πλαίσιο με κίνητρα σε καινοτόμες startups για να προχωρήσουν σε εμπορική διάθεση των υπηρεσιών και των προϊόντων τους και δημιουργίας ευνοϊκού περιβάλλοντος για προσέλκυση ξένων επενδύσεων αλλά και δραστηριοποίησης στην Ελλάδα FinTech του εξωτερικού.

Ως βασικός μοχλός τόνωσης της ζήτησης για τέτοιες εταιρείες είναι η δημιουργία ενός φιλικού τεχνολογικού περιβάλλοντος που διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ FinTech , τραπεζών και εθνικών συστημάτων πληρωμών. Βασικοί άξονες αποδείχθηκαν η θέσπιση ενός εθνικού προτύπου ανοιχτής τραπεζικής βασισμένο σε διεθνή πρότυπα , αναφορικά με την δυνατότητα πρόσβασης των FinTech σε λογαριασμούς πληρωμών και στα εθνικά συστήματα (ΔΙΑΣ, SWIFT) στο πλαίσιο της Οδηγίας PSD2 . Ταυτόχρονα, προτείνεται ένα σύνολο τρόπων ενθάρρυνσης και χρήσης των εταιρειών χρηματοοικονομικής τεχνολογίας μέσα από ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών στις συναλλαγές των ιδιωτών, και των επιχειρήσεων.

Τέλος, όλη αυτή η διασύνδεση των ψηφιακών –χρηματοοικονομικών δεξιοτήτων μπορεί να επιτευχθεί μέσω των πανεπιστημιακών σχολών και ερευνητικών κέντρων ,αφού σε ακαδημαϊκό επίπεδο μπορούν να δημιουργηθούν τμήματα που θα συνδυάζουν τις διοικητικές, ψηφιακές και χρηματοοικονομικές σπουδές. Μάλιστα σε μεγάλα πανεπιστήμια όπως στο University of Pennsylvania, MIT, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας έχουν ενσωματώσει τέτοια προγράμματα σπουδών.

Γ.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τρόπος με τον οποίο γίνονται πλέον οι συναλλαγές είναι άρδην διαφορετικός από αυτόν του παρελθόντος. Καθιερώνονται συνεχώς νέες συνήθειες και κανόνες λειτουργίας των αγορών.

Αρχής γενομένης από τη δημιουργία της Ευρωζώνης και της κυκλοφορίας του ευρώ, εισήλθε ένα νέο σύστημα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών πληρωμών ή καλύτερα διασυνοριακών συναλλαγών εξ'αποστάσεως και χωρίς τη χρήση μετρητών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχοντας εδώ και πολύ καιρό κατανοήσει την ανάγκη αντιμετώπισης της κατάστασης, προχώρησε στην υιοθέτηση της Οδηγίας 2007/64/EK, προκειμένου να ρυθμιστούν ζητήματα αναφορικά με τις υπηρεσίες πληρωμών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στην ίδια πορεία κινήθηκε αργότερα και ο τραπεζικός κλάδος. Σε μια από κοινού προσπάθεια επιτεύχθηκε η δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου πληρωμών με κοινούς κανόνες, πρότυπα (χρεωστικές εντολές SEPA), τα οποία υιοθετήθηκαν από τις χώρες της ΕΕ, ώστε όλοι οι Ευρωπαίοι πολίτες να είναι σε θέση να λαμβάνουν και να πραγματοποιούν πληρωμές σε ευρώ από όπου κι αν βρίσκονται.

Όπως παρατηρήθηκε, η Οδηγία 2007/64/EK αποτέλεσε ένα τεράστιο βήμα για αυτόν τον τομέα. Τέσσερα χρόνια, όμως, μετά την ενσωμάτωσή της από τα κράτη-μέλη διαπιστώθηκε πως έρχοζε συμπληρώσεων και αλλαγών. Η πρόταση της Επιτροπής ήταν η αναθεώρηση και αντικατάστασή της με μια νέα Οδηγία, με στόχο την μεγαλύτερη προστασία των καταναλωτών μέσα σε ένα περιβάλλον αποτελεσματικών, ασφαλών πληρωμών με μειωμένο κόστος.

Αυτό το ρόλο ήρθε να εκπληρώσει η αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή Οδηγία 2015/2366/ΕΕ εισάγοντας νέα τεχνικά ρυθμιστικά πρότυπα στις ηλεκτρονικές συναλλαγές, καλύπτοντας τις ελλείψεις της αρχικής Οδηγίας. Η νέα Οδηγία δεν διασφάλισε μόνο ένα ασφαλές περιβάλλον στις συναλλαγές, αλλά εισήγαγε νέους όρους στον χρηματοπιστωτικό κλάδο, τις εταιρείες FinTech. Οι FinTech, τα ιδρύματα πληρωμών, τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος εγκαθίδρυσαν στην Ελλάδα, εφόσον μιλάμε και σε εθνικό επίπεδο, μια νέα τάση ηλεκτρονικών συναλλαγών αυξάνοντας έτσι τα φορολογικά έσοδα της χώρας, προσεγγίζοντας επενδυτές και παρέχοντας ένα εξευρωπαϊσμένο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον, ενώ δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας καθώς και νέα ακαδημαϊκά τμήματα σπουδών.

Εν κατακλείδι, ο τεχνολογικός παράγοντας έγκειται σε πολυάριθμους τομείς της καθημερινότητας, κρύβοντας κινδύνους, αλλά αναφορικά με τον κλάδο των

χρηματοοικονομικών, οι Ευρωπαϊκές ντιρεκτίβες(directives) όπως λέγονται φροντίζουν να προστατεύουν τους καταναλωτές και τους χρήστες των υπηρεσιών αυτών. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι μελλοντικά θα υπάρξει μια μεγαλύτερη βελτίωση στις συναλλαγές αυτές ενδεχομένως και με την υιοθέτηση μιας ακόμη πιο αναθεωρημένης Οδηγίας, διευκολύνοντας έτσι τους φορολογικούς μηχανισμούς , την μείωση της φοροδιαφυγής, την αύξηση εσόδων και άμβλυνση της ποιότητας και ταχύτητας των ηλεκτρονικών διασυνοριακών συναλλαγών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

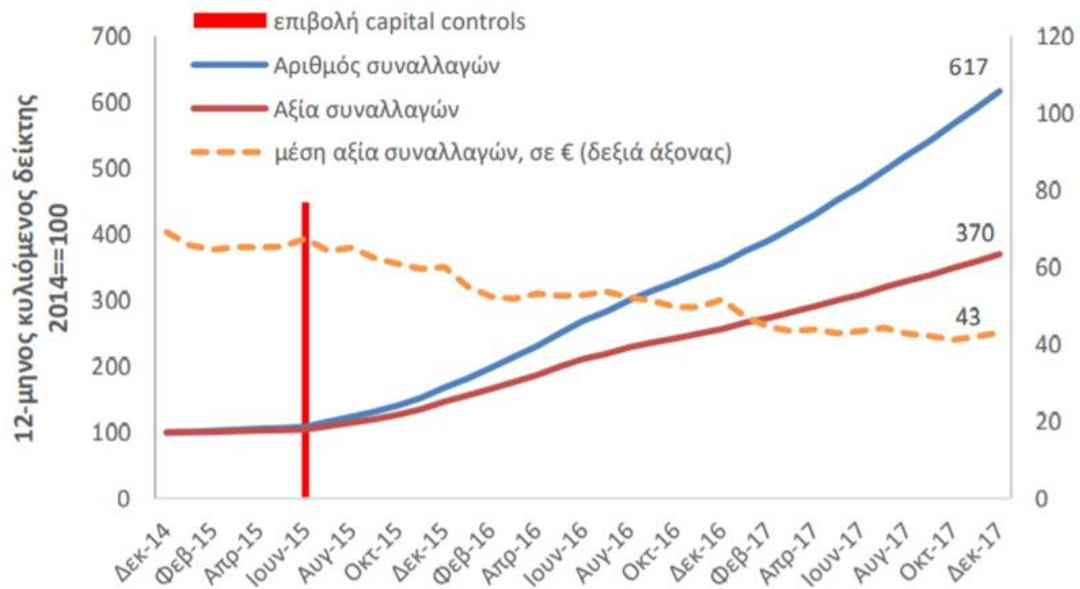
- Αγγελόπουλος, Π. Χ. (2013). *Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα*. Αθήνα: Σταμούλης.
- Αλεξανδρίδου, Ε. (2008, Απρίλιος). *Οι κίνδυνοι από την πληρωμή μέσω του διαδικτύου και ειδικότερα όταν αυτή γίνεται με την πιστωτική κάρτα*.
- Βασιλόπουλος, Σ. (2008). *Μέσα Ηλεκτρονικών Πληρωμών στο Δίκαιο προστασίας καταναλωτή*. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Γεωργόπουλος, Γ.-Ε. Κ. (2013). *Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Γιαννακόπουλος, Γ. (2003, Μάρτιος). *Internet Banking: Νομικά ζητήματα από τη διεξαγωγή τραπεζικών συναλλαγών στο διαδίκτυο*. Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών .
- Γκόρτσος, Χ. (2011). *Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών μέσα στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοοικονομικής Εποπτείας. Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο* .
- Δούβλης, Β. (2003). *Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Δίκαιο*. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Ιγγλεζάκης, Ι. (2018). *Δίκαιο της πληροφορικής*. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Κοτσίρης, Λ. (2018). *Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο*. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Σινανιώτη-Μαρούδη Αριστέα/Φαρσαρώτας Ιωάννης. (2005). *Ηλεκτρονική τραπεζική*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Ταβλαρίδης, Κ. (2006). *Επιπτώσεις και προοπτικές για την αγορά καρτών της χώρας μας από την εφαρμογή του εναίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA)*. *Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών* .

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

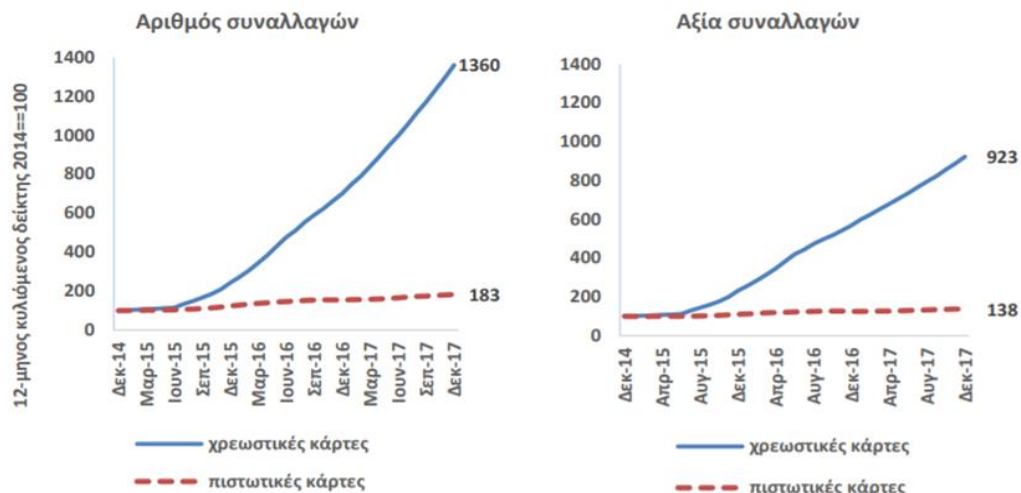
- Aaron M., Rivadeneyra F. and Sohal S. (2017). «*Fintech: Is This Time Different? A Framework for Assessing Risks and Opportunities for Central Bank*». Bank of Canada <https://www.bankofcanada.ca/2017/07/staff-discussion-paper-2017-10/>
- Ciszewski B. (2016). «*The Future of Fintech: What Role Will the Startups Have in Financial Services?*». <https://www.netguru.com/blog/the-future-of-fintech>
- Mavrommati, D. (2008). *The law of payment services in the Eu: The EC Directive on Payment Services In the Internal Market*. Kluwer Lwa International.
- WEF, World Economic Forum. (2015). «*The Future of Fintech: A Paradigm Shift in Small Business Finance*». http://www3.weforum.org/docs/IP/2015/FS/GAC15_The_Future_of_FinTech_Paradigm_Shift_Small_Business_Finance_report_2015.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Διάγραμμα 1.1: Χρήση καρτών πληρωμής στην Ελλάδα μετά την επιβολή capital controls

Διάγραμμα 1.2: Εξέλιξη χρήσης καρτών στην Ελλάδα ανά είδος κατά την περίοδο 2014-2017

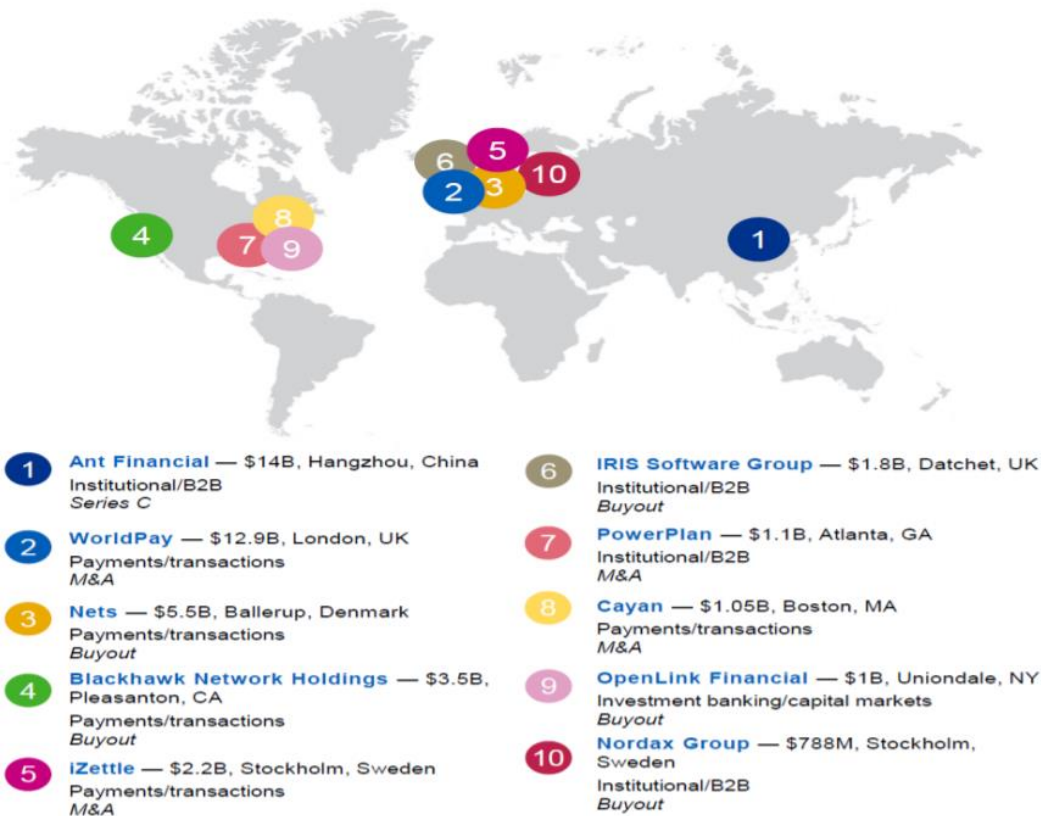

Διάγραμμα 1.3: Σύγκλιση ή απόκλιση ανά έτος στη χρήση καρτών μεταξύ Ελλάδος και μ.ο. ΕΕ-28 την περίοδο 2001-2017

Εικόνα 1.1

Οι 10 καλύτερες εταιρίες ανα το κόσμο σε επενδύσεις του Fintech

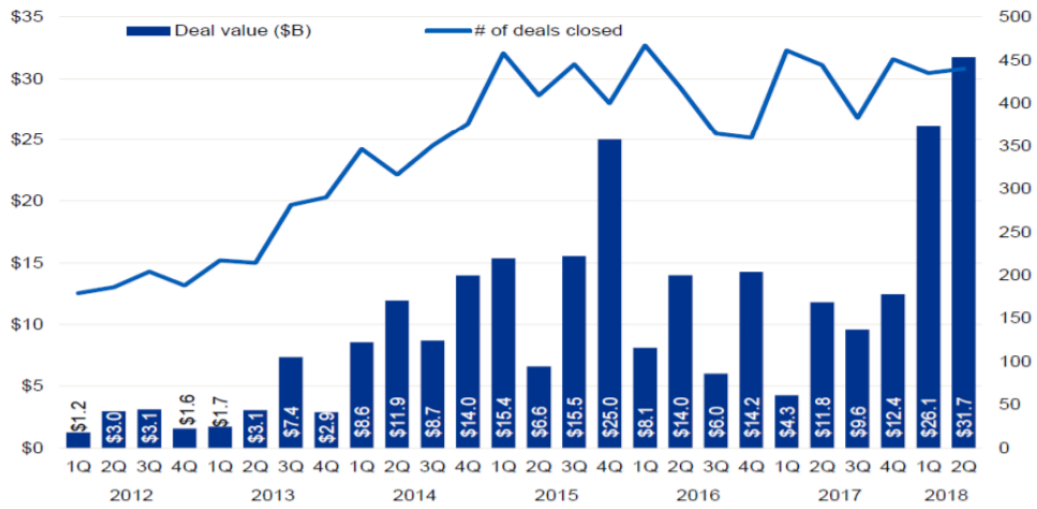

Source: Pulse of Fintech 2018, Global analysis of investment in fintech, KPMG International (data provided by PitchBook) 9 July, 2018. Data as of 30 June 2018.

Οι 10 καλύτερες ανά τον κόσμο σε επενδύσεις FinTech (KPMG,2018)

Εικόνα 1.2

**Global investment activity (VC, PE and M&A) in fintech companies
2012 – 30 June 2018**

Source: Pulse of Fintech 2018, Global analysis of investment in fintech, KPMG International (data provided by PitchBook) 9 July, 2018.

Παγκόσμια Επενδυτική Δραστηριότητα 2012-2018(KPMG,2018)